

**Національний технічний університет «Харківський
політехнічний інститут»**

Кафедра економічного аналізу та обліку

**Методичні рекомендації
до семінарських занять з дисципліни
«ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ»
для студентів спеціальності 071 «Облік і оподаткування»**

Харків

2017

**Затверджено на засіданні кафедри економічного аналізу та обліку.
Протокол № 4 від 24.04.2017 р.**

Методичні рекомендації до семінарських занять з навчальної дисципліни «ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ» для студентів спеціальності 071 «Облік і оподаткування» / Укл. Т.В. Давидюк. – Харків: НТУ «ХПІ», 2017. – 60 с.

ВСТУП

Навчальна дисципліна “Вступ до спеціальності” є обов’язковою для вивчення студентами першого курсу спеціальності “Облік і оподаткування”. Вивчення цієї дисципліни допомагатиме студентів в подальшому у вивченні дисциплін “Теорія бухгалтерського обліку”, “Фінансовий облік”, «Аналіз господарської діяльності» та інших.

Метою навчальної дисципліни є формування у майбутніх спеціалістів за професійним спрямуванням з обліку і оподаткування системних знань з концептуальних основ з обліку і оподаткування, системи вищої економічної освіти для забезпечення знайомства студентів з особливостями майбутньої професії. Дати студентам загальне поняття про бухгалтерський облік, його місце і роль в системі економічних відносин, ознайомити з правами, обов'язками і відповідальністю посадових осіб, які здійснюють ведення обліку, з основними вимогами до організації бухгалтерського обліку на підприємстві

Основними завданнями дисципліни є: мати загальне поняття про бухгалтерський облік, його місце і роль в системі економічних відносин; ознайомитись з правами, обов'язками і відповідальністю посадових осіб, які здійснюють ведення обліку; ознайомитись з основними вимогами до організації бухгалтерського обліку на підприємстві.

Предметом навчальної дисципліни є теоретичні та практичні аспекти організації професійної підготовки з урахуванням світових освітніх тенденцій.

В процесі вивчення курсу передбачається вирішення таких **завдань**:

знати:

– основні поняття та визначення з історії виникнення та розвитку бухгалтерського обліку;

– сучасні вимоги до фахівців з обліку і оподаткування, нормативне регулювання бухгалтерського обліку в Україні;

– основні положення міжнародних освітніх стандартів для професійних бухгалтерів;

– основні вимоги до підготовки фахівців зі спеціальності «Облік і оподаткування»;

вміти:

– застосовувати знання щодо вимог міжнародних освітніх стандартів для професійних бухгалтерів при професійній підготовці;

– розрізняти професії бухгалтера за кваліфікаційними характеристиками;

– застосовувати на практиці здобуті навички зі складання резюме;

– практично використовувати отримані знання з планування кар’єрного розвитку.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Облік і оподаткування: основні поняття, сфера діяльності людей, галузь науки.

Тема 1. Організація бізнесу в Україні.

- 1.1. Сутність бізнесу та його види.
- 1.2. Підприємство як організаційна структура підприємництва.
- 1.3. Господарські товариства в Україні.
- 1.4. Принципи та умови організації бізнесу в Україні.

Тема 2. Бухгалтерський облік: мова бізнесу.

- 2.1. Бухгалтерський облік: сутність, ціль і роль в сучасному житті.
- 2.2. Види бухгалтерського обліку.
- 2.3. Історія бухгалтерського обліку.
- 2.4. Сучасний бухгалтерський облік.

Тема 3. Професія бухгалтера.

- 3.1. Основні професійні вимоги до бухгалтерів та їх функціональні обов'язки
- 3.2. Посади, які займають фахівці з обліку і оподаткування
- 3.3. Завдання, обов'язки, професійні знання та кваліфікаційні вимоги до фахівців з обліку і оподаткування
- 3.4. Сучасні професійні вимоги до бухгалтерів

Тема 4. Міжнародні освітні стандарти для професійних бухгалтерів та професійні організації.

- 4.1. Зміст Міжнародних освітніх стандартів для бухгалтерів.
- 4.2. Кодекс етики професійних бухгалтерів.
- 4.3. Міжнародні й національні професійні організації бухгалтерів.

Змістовий модуль 2. Підготовка фахівців зі спеціальності «Облік і оподаткування» та їх кар'єрний розвиток.

Тема 5. Система оподаткування в Україні.

- 5.1. Податки: основна термінологія, цілі і ефекти.
- 5.2. Відношення між базою, ставкою і доходом.
- 5.3. Історія податків.
- 5.4. Місцеві та державні податки.

Тема 6. Аналіз господарської діяльності.

- 6.1. Основні поняття та роль економічного аналізу.
- 6.2. Історія та перспективи розвитку економічного аналізу.
- 6.3. Мета, завдання та основні категорії економічного аналізу.
- 6.4. Зв'язок економічного аналізу з іншими науковими дисциплінами.

Тема 7. Кар'єрний розвиток і процес пошуку роботи.

- 7.1. Процес кар'єрного розвитку. Кроки та етапи пошуку роботи.
- 7.2. Кроки самооцінки. Проведення повної самооцінки.
- 7.3. Поняття бухгалтерського аутсорсингу й види бухгалтерських послуг
- 7.4. Тенденції розвитку ринку бухгалтерських послуг

Тема 8. Підготовка фахівців зі спеціальності «Облік і оподаткування» в НТУ «ХП».

8.1. Навчальний план підготовки фахівців зі спеціальності «Облік і оподаткування».

8.2. Навчальна і робоча програми кафедри економічного аналізу та обліку НТУ «ХП».

8.3. Організація контролю якості знань студентів спеціальності «Облік і оподаткування» в НТУ «ХП».

8.4. Державна атестація студентів спеціальності «Облік і оподаткування» в НТУ «ХП».

ТЕМА 1. ОРГАНІЗАЦІЯ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

План семінарського заняття:

- 1.1. Сутність бізнесу та його види.
- 1.2. Підприємство як організаційна структура підприємництва.
- 1.3. Господарські товариства в Україні.
- 1.4. Принципи та умови організації бізнесу в Україні.

Навчальні завдання:

ТЕСТИ

1. Частина економіки, яка вивчає економічні процеси на рівні національного господарства країни вцілому – це:

- 1) макроекономіка;
- 2) змішана економіка;
- 3) неринкова економіка;
- 4) мікроекономіка.

2. Частина економіки, яка вивчає економічні процеси на рівні діяльності певного підприємства, людей, сімей – це:

- 1) макроекономіка;
- 2) мікроекономіка;
- 3) неринкова економіка;
- 4) мегаекономіка.

3. Особа, яка вкладає власні засоби в організацію справи та бере на себе особистий ризик, пов'язаний з її результатами, а також всю відповідальність за кінцеві результати діяльності як індивідуальної, так і колективної називається:

- 1) працівник;
- 2) підприємець;
- 3) керівник;
- 4) кредитор.

4. Розрізняють такі види бізнесу:

- 1) державний, колективний, комунальний, змішаний;
- 2) підприємницький, споживчий, трудовий, державний;
- 3) споживчий, колективний, змішаний, приватний;
- 4) власний, державний; колективний, підприємницький.

5. Домовленість двох або більше сторін з приводу встановлення, зміни чи припинення певних правових норм називається:

- 1) наказ;
- 2) договір;
- 3) статут;
- 4) протокол загальних зборів учасників;

6. Основна заробітна плата – це:

- 1) законодавчо встановлений розмір заробітної плати за просту, некваліфіковану працю, нижче якого не може проводитися оплата за виконану працівником норму праці;
- 2) винагорода за працю понад встановлені норми;
- 3) винагорода за виконану роботу відповідно до встановлених норм праці;

4) премії та винагороди, що виплачуються працівникам за кваліфіковано виконану роботу.

7. Мінімальний розмір статутного капіталу акціонерного товариства становить:

- а) 1250 неоподаткованих мінімумів доходів громадян;
- б) 100 мінімальних заробітних плат;
- в) 1250 мінімальних заробітних плат.

8. Для формування статутного капіталу господарського товариства забороняється використовувати:

- 1) векселі та бюджетні кошти;
- 2) готівка та обладнання;
- 3) матеріали та сировину;
- 4) машини та будівлі.

9. Статут є документом, який:

- 1) підтверджує правовий статус юридичної особи, як самостійного господарюючого суб'єкта;
- 2) регламентує питання купівлі-продажу товарів;
- 3) контролює взаємодію продавців і покупців, виробників і споживачів за допомогою цін;
- 4) домовленість двох або більше сторін з приводу присвоєння, володіння або розпорядження майном.

10. Статутний капітал – це:

- 1) початковий капітал, створений за рахунок внесків засновників підприємства;
- 2) капітал, який щомісячно відраховується з прибутку підприємства;
- 3) капітал, що надається банками або іншими кредитними установами для створення і діяльності підприємства;
- 4) сума коштів, які знаходяться на рахунку юридичної особи для придбання сировини та товарів.

11. Банкрутство – це:

- 1) оголошення про припинення господарської діяльності;
- 2) визнана господарським судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність і задовольнити визнані судом вимоги кредиторів не інакше як через процедури ліквідації;
- 3) оголошення про початок здійснення господарської діяльності;
- 4) проведення господарської діяльності без мети отримання прибутку.

12. Санація – це:

- 1) тривала нестача оборотних коштів;
- 2) система заходів, спрямованих на “оздоровлення” підприємства з метою недопущення банкрутства;
- 3) рішення щодо ліквідації підприємства, яке приймається районним судом;
- 4) звільнення працівників без їх згоди.

13. Реорганізація – це:

- 1) злиття, приєднання, поділ, виділення або перетворення підприємства;
- 2) припинення діяльності певного підприємства;
- 3) повна ліквідація підприємства;
- 4) дозвіл, який надається державними органами на право займатися конкретним видом діяльності.

14. Господарська діяльність, що здійснюється для досягнення економічних і соціальних результатів з метою одержання прибутку:

- 1) бізнес;

- 2) підприємництво;
- 3) спільна діяльність;
- 4) комерція.

15. Рушійною силою економіки є:

- 1) потреба;
- 2) попит;
- 3) пропозиція;
- 4) стратегія.

16. Власність – це:

- 1) відносини, які склалися між суб'єктами власності з приводу володіння, розпорядження і користування предметами, речами та результатами праці;
- 2) володіння і часткове користування об'єктами власності;
- 3) предмети, майно, які повністю або частково належать власнику;
- 4) окремі люди чи групи людей, які володіють або розпоряджаються об'єктами власності.

17. Залежно від способу утворення та формування статутного фонду в Україні діють підприємства:

- 1) унітарні та корпоративні;
- 2) приватні та колективні;
- 3) унітарні та державні;
- 4) приватні та публічні.

18. Установчим документом акціонерного товариства є:

- 1) статут;
- 2) протокол;
- 3) засновницький договір;
- 4) бізнес-план.

19. Засоби праці + предмети праці = ...

- 1) основні засоби;
- 2) засоби виробництва;
- 3) процес виробництва;
- 4) виробничі запаси.

20. Створення стимулів до ефективності виробничої діяльності – це:

- 1) розпорядження;
- 2) делегування;
- 3) керівництво;
- 4) мотивація.

21. Визнання господарським судом неспроможності боржника відновити свою платоспроможність і задовольнити визнанні судом вимоги кредиторів не інакше як через застосування процедури ліквідації називається:

- 1) санація;
- 2) банкрутство;
- 3) реорганізація;
- 4) реструктуризація

22. Ліцензія – це:

- 1) установчий документ підприємства;
- 2) цінний папір, що вноситься засновниками до статутного капіталу;
- 3) продукт діяльності господарюючого суб'єкта (включаючи роботи, послуги, а також цінні папери), який призначений для реалізації;

4) документ державного зразка, який засвідчує право ліцензіата на провадження зазначеного в ньому виду господарської діяльності протягом визначеного строку за умови виконання ліцензійних умов.

23. Об'єднання, яке створюється за рішенням Кабінету Міністрів України на певний строк з метою реалізації державних програм розвитку пріоритетних галузей виробництва та структурної перебудови економіки називається:

- 1) промислово-фінансова група;
- 2) консорціум;
- 3) акціонерне товариство;
- 4) господарське товариство.

24. Комплекс стимулів, що ґрунтується на психологічних, морально-етичних цінностях колективу й окремого працівника, спрямована на досягнення вищих результатів трудової діяльності окремого працівника та вищої ефективності виробництва підприємства називається:

- 1) моральна мотивація праці;
- 2) матеріальна мотивація праці;
- 3) адміністративна мотивація праці;
- 4) комплексна мотивація.

25. Економіка – це:

- 1) це особлива сфера життя суспільства, що охоплює виробництво матеріальних і нематеріальних благ, їх обмін, розподіл і споживання в умовах обмеженості ресурсів;
- 2) ділові відносини між людьми;
- 3) галузь знань, яка займається інноваційною діяльністю;
- 4) статутне об'єднання підприємств, установ і організацій з метою здійснення господарської діяльності.

26. Угода, предметом якої є виконання певної роботи, за яку виплачується винагорода; укладається між підприємством і сторонніми працівниками, які здійснюють тимчасові, сезонні роботи на підприємстві називається:

- 1) трудовий договір;
- 2) трудова угода;
- 3) колективний договір;
- 4) трудовий контракт.

27. Людина, яка бере на себе ризик, пов'язаний з організацією нового підприємства, розробкою нової ідеї, нової продукції або нового виду послуг, які пропонуються суспільству – це:

- 1) бухгалтер;
- 2) підприємець;
- 3) менеджер;
- 4) економіст.

28. Процес спонукання себе та інших для досягнення особистих цілей і цілей підприємства – це функція:

- 1) мотивації;
- 2) організації;
- 3) планування;
- 4) контролю.

29. Дозвіл, який надається державними органами на право займатися конкретним видом діяльності – це:

- 1) ліцензія;
- 2) патент;
- 3) товарний знак;

4) бренд.

30. Державне свідоцтво, яке засвідчує право суб'єкта підприємницької діяльності чи його структурного (відокремленого) підрозділу займатися певними видами підприємницької діяльності – це:

- 1) ліцензія;
- 2) патент;
- 3) товарний знак;
- 4) бренд.

31. Визнана господарським судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність і задовольнити визнані судом вимоги кредиторів не інакше як через застосування процедури ліквідації – це:

- 1) ліквідація;
- 2) банкрутство;
- 3) реорганізація;
- 4) анулювання.

32. Підприємництво – це:

1) особа, яка вкладає власні засоби в організацію справи та бере на себе особистий ризик, пов'язаний з її результатами, а також всю відповідальність за кінцеві результати діяльності як індивідуальної, так і колективної.

2) господарська діяльність, що здійснюється для досягнення економічних і соціальних результатів та з метою одержання прибутку;

3) частина економіки, яка вивчає економічні процеси на рівні національного господарства країни в цілому.

4) рухома сила, яка спонукає людей виробляти та здійснювати будь-яку корисну діяльність.

33. Абрахам Маслоу сформував «піраміду потреб» за якою виділив:

- 1) сім груп основних потреб;
- 2) п'ять груп основних потреб;
- 3) три групи основних потреб і чотири групи додаткових потреб;
- 4) дві основні групи потреб.

34. До нематеріальних благ, що виробляються економікою відносяться:

- 1) релігія, освіта, медицина;
- 2) їжа, освіта, будинок;
- 3) кінотеатри; одяг автомобіль;
- 4) дорогоцінні прикраси; хутро; телефон

35. Власність, яка належить трудовим колективам державних підприємств, колективам орендарів, колективним підприємствам, кооперативам, господарським товариствам, професійним спілкам, політичним партіям, а також релігійним організаціям, які є юридичними особами називається:

- 1) приватною;
- 2) змішаною;
- 3) колективною;
- 4) державною.

36. Винагорода, обчислена, як правило, у грошовому вимірнику, яку за трудовим договором власник або уповноважений ним орган виплачує працівнику за виконану ним роботу називається:

- 1) премія;
- 2) заробітна плата;
- 3) винагорода;
- 4) матеріальна мотивація.

37. Особа, яка має печатки, рахунки у банку, самостійний баланс та ідентифікаційний код називається:

- 1) громадян країни;
- 2) юридична особа;
- 3) фізична особа;
- 4) іноземний резидент.

38. На практиці розрізняють наступні види назв:

- 1) предметна; іменна; вигадана, державна;
- 2) особиста; предметна; вигадана; змішана;
- 3) корисна; вигадана; змішана; колективна;
- 4) державна; місцева; іменна; предметна.

39. За формою власності підприємства бувають:

- 1) державні; місцеві; приватні; колективні;
- 2) колективні; комунальні; приватні; державні; змішані;
- 3) змішані; приватні; регіональні; комунальні;
- 4) приватні; державні; колективні.

40. До основних форм оплати праці відносяться:

- 1) пряма та непряма;
- 2) погодинна та відрядна;
- 3) основна та додаткова;
- 4) основна та преміальна.

41. Господарське товариство, що має статутний капітал, поділений на частки, розмір яких визначається установчими документами, та несе відповідальність за своїми зобов'язаннями тільки своїм майном називається:

- 1) АТ;
- 2) ПТ;
- 3) ТзОВ;
- 4) ТдОВ.

42. Частина прибутку акціонерного товариства, що розподіляється щорічно між акціонерами у вигляді доходу на належні їм акції:

- 1) вексель;
- 2) дивіденд;
- 3) іменна акція;
- 4) чек.

43. Суб'єкт господарювання, що володіє контрольним пакетом акцій інших компаній з метою контролю та управління їх діяльністю:

- 1) Акціонерне товариство;
- 2) Холдингова компанія;
- 3) Повне товариство;
- 4) Асоціація.

44. Установчим документом товариства з обмеженою відповідальністю є:

- 1) колективний договір;
- 2) засновницький договір;
- 3) статут;
- 4) договір про створення підприємства.

45. Вищим органом товариства з обмеженою відповідальністю є:

- 1) загальні збори його учасників.
- 2) виконавчий орган підприємства;
- 3) контрольний орган підприємства;
- 4) ревізійна комісія.

46. До фізіологічних потреб за пірамідою Маслоу відносять:

- 1) потреби у самореалізації;
- 2) життя без страху;
- 3) висвітлювання власних ідей;
- 4) потреби у їжі та одягу.

47. Унітарним називається підприємство, яке:

- 1) створене державою;
- 2) створене однією особою;
- 3) створене двома і більше осіб;
- 4) створене іноземними громадянами.

48. Винагорода за працю понад встановлені норми, за трудові успіхи та винахідливість і за особливі умови праці – це:

- 1) відрядна оплата праці;
- 2) основна заробітна плата;
- 3) додаткова заробітна плата;
- 4) інші заохочувальні виплати.

49. Господарське товариство, статутний капітал якого поділений на частки визначених установчими документами розмірів і яке несе відповідальність за своїми зобов'язаннями власним майном, а у випадку його недостатності учасники цього товариства несуть додаткову солідарну відповідальність називається:

- 1) асоціація;
- 2) корпорація;
- 3) командитне товариство;
- 4) товариство з додатковою відповідальністю.

ВПРАВИ

Завдання 1.1

Необхідно: знайти відповідне визначення для кожного наведеного терміну.

Дані для виконання:

Термін	Визначення
__ (1) Бізнес	А. Право контролювати використання певних ресурсів і розподіляти витрати і вигоди, що при цьому виникають
__ (2) Економіка	Б. Частина економіки, пов'язана з поведінкою окремих економічних суб'єктів (споживачів і виробників) на окремих ринках
__ (3) Макроекономіка	В. Самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик діяльність по виробництву продукції, виконанню робіт, наданню послуг та зайняттю торгівлею з метою одержання прибутку
__ (4) Мікроекономіка	Г. Частина економіки, що охоплює економічні процеси в масштабах певних територіальних границь (країни, регіону, міста)
__ (5) Підприємець	Д. Суспільно організоване виробництво в умовах обмеженості (рідкості) його факторів
__ (6) Бізнесмен	Е. Форма організації господарства, при якій індивідуальні виробники і споживачі взаємодіють за допомогою ринку, відповідаючи на питання “що-як-для кого виробляти” за допомогою системи цін, прибутків, попиту та пропозиції
__ (7) Підприємницька діяльність	Є. Головна діюча особа ринкової економіки
__ (8) Право власності	З. Будь-яка діяльність, яка приносить дохід
__ (9) Ринкова економіка	І. Ділець, комерсант, підприємець, фізична особа – основний суб'єкт ринкової економіки, метою діяльності якого є дослідження та використання нових можливостей одержання прибутку (доходу), пов'язаних з освоєнням нових ринків, випуском нових товарів (послуг), виробничих технологій, новими організаціями

Завдання 1.2

Необхідно: вказати, поняття якого терміну розкриває наступне визначення.

Дані для виконання:

- а) кількість товару, яку покупець хоче і може придбати за даних умов протягом певного періоду часу (дня, місяця, року тощо);
- б) кількість товару, яку продавець бажає продати за даних умов в одиницю часу (за день, неділю, місяць, рік тощо);
- в) максимізація вигоди (доходу, прибутку) в процесі укладання різних угод;
- г) реалізація стратегії бізнесу у відносинах з контрагентами в кожному окремому випадку з використанням конкретних умов здійснення, строків і предметів угод, тобто способи та методи якими буде реалізована стратегія бізнесу;
- д) свобода господарської діяльності, торгівлі, землекористування, добровільного співробітництва тощо;
- е) невизначеність природних, людських та економічних факторів, які за несприятливих умов можуть призвести до збитків у фінансово-господарській діяльності.

Завдання 1.3

Необхідно: проаналізувати структуру потреб, сформульовану американським вченим А. Маслоу, знайти відповідну назву наведеної потреби і номер правильної відповіді вказати в таблиці.

Дані для виконання:

Вид потреби	Фізіологічні потреби	Потреби в гарантіях	Соціальні потреби	Потреби у визнанні	Потреби самореалізації
Номер відповіді					

Потреби: 1) мати змогу брати участь в ухваленні рішень; 2) в їжі; 3) життя без страху; 4) в любові, дружбі; 5) поваги з боку інших людей; 6) в одязі; 7) мати гарантії забезпечення фізіологічних потреб; 8) висловлювати власні ідеї; 9) в житлі; 10) у суспільному спілкуванні.

Завдання 1.4

Необхідно: охарактеризувати наведені ознаки підприємця. Які ознаки, на Вашу думку, слід додати?

Дані для виконання: Виділяють наступні ознаки підприємця як головного суб'єкта ринкової економіки:

- ✓ має власне відокремлене майно;
- ✓ є правоздатним;
- ✓ виступає в громадянському обороті від свого імені;
- ✓ несе відповідальність за невиконання чи неналежне виконання зобов'язань, порушення прав власності інших суб'єктів.

Завдання 1.5

Необхідно: охарактеризувати форми власності в Україні відповідно до чинного законодавства, визначити суб'єкти та об'єкти власності. Відповідь оформити у вигляді наведена таблиці.

Дані для виконання:

Показники	Форми власності		
	Державна	Колективна	Приватна
Суб'єкт права власності			
Об'єкт права власності			

Відповідальність власника			
Відповідальність членів трудового колективу			
Захист права власності			

Завдання 1.6

Необхідно: знайти з переліку термін, який має наведене визначення.

Дані для виконання:

Визначення	Варіанти відповідей
Відносини, які складаються між суб'єктами з приводу присвоєння засобів і результатів праці	1) присвоєння 2) власність 3) право власності
Повна економічна влада суб'єкта над об'єктом і повна відповідальність суб'єкта за результати користування	1) власність 2) присвоєння 3) користування
Панування над об'єктом власності, але розпорядження та привласнення обмежені існуванням і правами власника	1) володіння 2) розпорядження 3) присвоєння
Фактичне здійснення влади власника над об'єктом власності, тобто фактичне управління ними	1) розпорядження 2) володіння 3) користування
Процес фактичного вилучення корисних властивостей з об'єкта власності для задоволення конкретних потреб	1) розпорядження 2) користування 3) власність
Врегульовані законом суспільні відносини щодо володіння, користування і розпорядження майном	1) право власності 2) власність 3) присвоєння

Завдання 1.7

Необхідно: визначити, коли і де власність на товар переходить до покупця в наведених випадках.

Дані для виконання:

- а) покупець купує товар у крамниці та бере його з собою (особиста купівля);
- б) продавець надсилає товар покупцю у визначене місце (купівля з доставкою);
- в) покупець і продавець проживають у різних містах і продавець відправляє товар залізницею (придбання з пересиланням).

Завдання 1.8

Необхідно:

- ✓ визначити, хто в наведених ситуаціях є власником, володарем, користувачем землі та результатів праці на землі (канава, сільськогосподарські продукти і т.д.);
- ✓ визначити результати праці;
- ✓ відповіді оформити у вигляді таблиці.

Дані для виконання:

	Ситуація I				Ситуація II		
	1	2	3	4	1	2	3
Власник землі							
Володар землі							
Користувач землі							
Власник результатів праці							
Результат праці							

Ситуація I.

1. Фермер Самсонюк С.К. на своїй землі своєю лопатою копає канаву.

2. Фермер Самсонюк С.К. має свою землю і відчуває потребу викопати в ній каналу. Для цього він наймає робітника, який за свою роботу присвоює собі дохід у вигляді зарплати, а фермер – результат його праці – каналу.

3. У фермера немає часу займатися своєю земельною ділянкою. Він віддає ділянку в оренду на 10 років. Орендатор на свій власний розсуд використовує 10 років землю Самсонюка С.К. Орендатор присвоює результати своєї праці, а фермер – дохід у вигляді орендної плати.

4. Орендатор не працює сам, він наймає робітників, які здійснюють його проекти на землі фермера і присвоюють собі дохід у вигляді зарплати. Орендатор привласнює собі результати праці найманих працівників. Фермер привласнює дохід у вигляді плати за оренду своєї землі.

Ситуація II.

1. Громадянка Коваленко К.О. вирішила відкрити власну справу. На зекономлені кошти вона орендує на 3 роки приміщення та відкриває власну крамничку “Катруся” приватної форми власності, в якій працює сама.

2. Домашні справи не дають змогу власниці повністю присвятити себе роботі в крамниці, тому вона вирішує найняти двох продавців.

3. Строк оренди закінчився і Коваленко К.О. вирішує викупити приміщення, в якому знаходиться крамниця, а частину його віддати в оренду своїй подрузі під кафе.

Завдання 1.9

Необхідно: знайти відповідне визначення для кожного наведеного терміну.

Дані для виконання:

<i>Термін</i>	<i>Визначення</i>
__ (1) Приватне підприємство	А. Підприємство, що створене на основі об'єднання майна різних форм власності
__ (2) Змішане підприємство	Б. Підприємство, що утворюється, як правило, двома або більше засновниками за їх спільним рішенням (договором), діє на основі об'єднання майна та/або підприємницької чи трудової діяльності засновників, їх спільного управління справами
__ (3) Корпоративне підприємство	В. Об'єднання підприємств, утворених за ініціативою підприємств, незалежно від їх виду, які на добровільних засадах об'єднали свою господарську діяльність
__ (4) Унітарне підприємство	Г. Об'єднання, яке створюється за рішення Кабінету Міністрів України на певний строк з метою реалізації державних програм розвитку пріоритетних галузей виробництва та структурної перебудови економіки
__ (5) Господарське об'єднання	Д. Підприємство, що діє на основі приватної власності громадян чи суб'єкта господарювання (юридичної особи)
__ (6) Промислово-фінансова група	Є. Підприємство, що створюється одним засновником, який виділяє необхідне для того майно, формує відповідно до закону статутний капітал, неподілений на частки (паї), затверджує статут, розподіляє доходи, безпосередньо або через керівника, який ним призначається, керує підприємством і формує його трудовий колектив на засадах трудового найму, вирішує питання реорганізації та ліквідації підприємства

Завдання 1.10

Необхідно: визначити чи порушується чинне законодавство.

Дані для виконання: Підприємство “Комета” займається виготовленням одягу та взуття, але такий вид діяльності не передбачений статутом даного підприємства.

Завдання 1.11

Необхідно: визначити до якого виду підприємства за формою власності, способом створення та розміром відноситься підприємство “Некст”.

Дані для виконання: Підприємство “Некст” займається будівництвом та ремонтом житлових будинків. Засновниками даного підприємства згідно з статутом є ТзОВ “Будівельник” та громадянин Власенко В.О.

Середньооблікова чисельність працюючих підприємства становить – 150 працівників, а щорічний середній обсяг валового доходу від виконання робіт – 1 млн. грн.

Завдання 1.12

Необхідно: визначити, якими видами договорів будуть оформлюватися операції наведені нижче? Відповідь оформити в таблиці.

Ситуація	Вид договору

Дані для виконання:

- 1) громадянин Петренко П.О. бере в банку позику в сумі 20 тис. грн.;
- 2) бабуся дарує онучці свої сережки;
- 3) підприємець наймає двох робітників для ремонту приміщень;
- 4) підприємець наймає двох службовців для роботи на п'ять років;
- 5) для переїзду працівнику безкоштовно надають машину підприємства.

Завдання 1.13

Необхідно: розрахувати заробітну плату працівника при погодинній формі оплати праці.

Дані для виконання: Робітник, який працює погодинно, відпрацював 21 день, а решту – хворів. Всього у місяці 23 робочих дні, тривалість зміни 8 годин, годинна тарифна ставка – 5 грн.

Завдання 1.14

Необхідно: розрахувати заробітну плату працівника при погодинній формі оплати праці.

Дані для виконання: Робітник відпрацював 18 днів по 8 годин у зміну, а решту днів він хворів. Всього у місяці 23 робочих дні, тривалість зміни 8 годин, оклад – 140 грн.

Завдання 1.15

Необхідно: розрахувати зарплату робітника при відрядній формі оплати праці.

Дані для виконання: Працівник виконав 150 операцій, розцінка за кожен операцію – 0,16 грн.; премія – 40 % від суми заробітної плати.

Завдання 1.16

Необхідно: розрахувати заробітну плату робітника.

Дані для виконання: Працівник виготовив 300 одиниць продукції. Його годинна тарифна ставка – 4,2 грн., на виготовлення одиниці продукції він витрачає 0,5 години (30 хвилин).

Завдання 1.17

Необхідно: розрахувати заробітну плату робітника.

Дані для виконання: Робітник виготовив 200 од. продукції, його годинна тарифна ставка – 4 грн. На виготовлення одиниці продукції він витрачає 20 хвилин.

Завдання 1.18

Необхідно: розрахувати заробітну плату робітника при погодинній формі оплати праці

Дані для виконання: Робітник, який працює погодинно відпрацював 23 дні по 8 годин у зміну. Тарифна ставка працівника – 0,65 грн., премія – 45 % від зарплати.

Завдання 1.19

Необхідно:

- ✓ визначити чи вигідно лікарю-косметологу наймати паркетника;
- ✓ при якій ціні послуг паркетника його найм стає невигідним для лікаря-косметолога.

Дані для виконання: Кваліфікований лікар-косметолог, який за одну годину своєї праці заробляє 40 грн., вирішив покласти новий паркет у своїй квартирі. Він має досвід, щоб зробити це самостійно та навіть швидше, ніж професійний паркетник. Йому потрібно на виконання роботи 50 год., в той час як паркетнику – 70 год. Чи вигідно лікарю-косметологу наймати паркетника, якщо розцінки паркетника складають: а) 20 грн. за годину; б) 30 грн.; в) 40 грн.; г) 500 грн.

Завдання 1.20

Необхідно: знайти відповідне визначення для кожного наведеного терміну.

Дані для виконання:

Термін	Визначення
__ (1) Акціонерне товариство	А. Товариство, учасники якого займаються спільною підприємницькою діяльністю і несуть солідарну відповідальність за зобов'язаннями товариства усім своїм майном
__ (2) Відкрите акціонерне товариство	Б. Господарське товариство, яке включає поряд з одним або декількома учасниками, які несуть повну відповідальність за зобов'язаннями товариства всім своїм майном, також одного або більше учасників, відповідальність яких обмежується вкладом у майно товариства
__ (3) Господарське товариство	В. Товариство, яке має статутний капітал, поділений на частки, розмір яких визначається установчими документами. Учасники таких товариств несуть відповідальність в межах їх вкладів в майно товариства
__ (4) Закрите акціонерне товариство	Г. Товариство, статутний капітал якого поділено на частки, розмір яких визначено законодавством, і учасники якого відповідають за борги товариства своїми внесками до статутного капіталу, а при недостатності цих сум – додатково належним їм майном в однаковому для всіх учасників кратному розмірі до внеску кожного учасника
__ (5) Командитне товариство	Д. Товариство, акції якого розподіляються між засновниками і не можуть розповсюджуватися шляхом підписки, купуватися та продаватися на біржі
__ (6) Повне товариство	Е. Товариство, яке має статутний капітал, поділений на визначену кількість акцій рівної номінальної вартості, та несе відповідальність за зобов'язаннями тільки майном товариства, а акціонери несуть ризик збитків, пов'язаних із діяльністю товариства, в межах вартості належних їм акцій.
__ (7) Товариство з додатковою відповідальністю	Є. Підприємства, установи, організації, створені на засадах угоди між юридичними особами та громадянами шляхом об'єднання їх майна та підприємницької діяльності з метою одержання прибутку
__ (8) Товариство з обмеженою відповідальністю	Ж. Акціонерне товариство, акції якого можуть розповсюджуватись шляхом вільної, відкритої підписки та доступної всім бажаючим купівлі-продажу на біржах

Завдання 1.21

Необхідно: визначити суму акціонерного капіталу та розмір контрольного пакету акцій.

Дані для виконання: ЗАТ “Квітка Полісся” випустило 10 тис. простих акцій номінальною вартістю 50 грн. кожна та 1 тис. привілейованих акцій номінальною вартістю 70 грн. кожна. Для забезпечення контролю необхідно мати 20 % акцій, які мають право голосу.

Завдання 1.22

Необхідно:

✓ розрахувати загальну суму внеску учасника до статутного капіталу;
✓ визначити період, за який буде нарахована пеня за прострочення здійснення внеску до статутного капіталу та суму нарахованої пені.

Дані для виконання: ТЗОВ “Мрія” було засноване 1-го січня м. р. Учасник товариства Коробочка К.А. вніс 50 % вкладу до реєстрації товариства, а решту – 50 % через 1 рік та 6 місяців. Розмір статутного капіталу товариства – мінімально можливий відповідно до чинного законодавства.

Завдання 1.23

Необхідно:

✓ визначити розмір статутного капіталу ТЗОВ “Случ”;
✓ визначити частку кожного засновника в статутному капіталі;
✓ визначити суму, яку необхідно виплатити Соколову С.В. при його виході з товариства.

Дані для виконання: ТЗОВ “Случ”, яке засновано 15 січня ц.р., займається виробництвом кондитерських виробів.

Склад засновників: Богданов Б.В. – директор, Московкіна М.Н. – головний бухгалтер, Соколов С.В. – головний технолог.

Богданов Б.В. вніс грошові кошти на суму 100 грн. і комп’ютер вартістю 10569 грн. Внесок Московкіної М.Н. – скловарні машини (2000 шт.) вартістю 80 грн. кожна, грошові кошти на поточний рахунок – 10000 грн. Соколов С.В. вніс до статутного капіталу верстат вартістю 11180 грн.

На момент виходу С.В. Соколова з товариства прибуток складав 2000 грн.

Завдання 1.24

Необхідно: визначити, яку суму необхідно виплатити Ковальчуку К.К.

Дані для виконання: Ковальчук К.К. – один із учасників ТЗОВ “Решето” – хоче вийти зі складу його учасників. Частка Ковальчука К.К. у статутному капіталі товариства становить 28 %. Вихідні дані для розрахунку суми, що підлягає виплаті, наведено в таблиці.

Дані про фінансовий стан ТЗОВ “Решето”

№ з/п	Показник	I варіант	II варіант	III варіант
1	Статутний капітал	10000,00	10000,00	10000,00
2	Прибуток (збиток)	6000,00	(1000,00)	(12000,00)
	Всього	?	?	?

Завдання 1.25

Необхідно: зазначити, куди потрібно звернутися В.К. Войтюку для отримання ліцензії та які документи необхідно для цього зібрати.

Дані для виконання: Власник ПП “Віктор” Віктор Костянтинівич Войтюк, вивчивши ситуацію, яка склалася на ринку медичних послуг, вирішив відкрити стоматологічний кабінет. Він підібрав і придбав сучасне обладнання для кабінету, замовив у Німеччині необхідні матеріали, найняв персонал. Одночасно він почав збирати документи для одержання ліцензії.

Завдання 1.26

Необхідно: визначити, які положення закріплюються Статутом, а які – Установчим договором. Відповідь оформити у вигляді таблиці.

<i>Положення статуту</i>	<i>Положення установчого договору</i>

Дані для виконання: 1) дані про власника та найменування підприємства; 2) умови реорганізації та ліквідації підприємства; 3) повноваження трудового колективу; 4) розміри, строки, порядок участі партнерів у формуванні майна підприємства; 5) місцезнаходження підприємства; 6) відповідальність партнерів за неналежне виконання обов’язків; 7) умови участі у розподілі прибутків і ризиків; 8) предмет і цілі діяльності; 9) порядок утворення майна підприємства; 10) права й обов’язки учасників товариства; 11) органи управління, порядок їх формування та компетентність.

Завдання 1.27

Необхідно: зазначити, чи може підприємець одержати пільговий патент. Вказати, яку продукцію підприємцю слід реалізовувати, щоб мати певні пільги.

Дані для виконання: Приватний підприємець Сергій Романович Сокирко відкрив власний магазин, який спеціалізується на продажу різноманітних продуктів харчування.

Контрольні питання

1. У чому полягає сутність поняття “економіка”? Охарактеризувати його складові.
2. Що є рушійною силою економіки?
3. Що таке бізнес і що є його економічною основою?
4. Що таке стратегія та тактика бізнесу?
5. У чому різниця між поняттями “бізнес”, “підприємництво”, “діло”?
6. Які є форми бізнесу? В чому їх сутність?
7. Що таке власність? Які існують форми власності в Україні?
8. Розкрийте сутність поняття “юридична особа”, “фізична особа” та “підприємство”.
9. Як слід обирати назву підприємства?
10. Які види підприємств в Україні Ви знаєте?
11. Які види договорів працівників з адміністрацією Ви знаєте? Назвіть їх особливості.
12. У чому полягає сутність кадрової політики підприємства?
13. Пояснити необхідність мотивації працівників.
14. Розкрити сутність поняття “господарське товариство”. Назвати й охарактеризувати види господарських товариств, які діють в Україні.
15. На підставі яких установчих документів створюються і діють господарські товариства? Хто може бути учасником і засновником господарських товариств?
16. Охарактеризувати основні засади діяльності ТЗОВ, ТЗДВ, повних та командитних товариств. Провести їх порівняльний аналіз.

17. Розкрити сутність поняття “акціонерне товариство”. Назвати переваги та недоліки створення і діяльності ПАТ і ПрАТ.
18. Що таке статутний капітал, установчі документи та яке їх призначення?
19. Яким чином може бути припинено діяльність підприємства?

Рекомендована література

1. Основи бізнесу: Навчальний посібник. / За редакцією проф. Ф.Ф. Бутинця, К.В. Романчук. – 2-е вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП «Рута», 2004. – 364 с.
2. Боримська К.П., Глушук О.М., Собчак Б., Дударєва К.О., Яковець Г.Ю. Основи бізнесу для бухгалтерів: Навчальний посібник/ За ред. Ф.Ф.Бутинця, Ч.1. - Ж.: ЖДТУ, 2009. - 288с.
3. Закон України “Про акціонерні товариства”
4. Закон України “ Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом”
5. Закон України “Про господарські товариства”
6. Ларіна Я.С., Мочерний С.В., Фомішина В.М., Чеботар С.І. Основи бізнесу: навч. посібник. — К. : ВЦ "Академія", 2009. — 384с.
7. Мочерний С.В., Устенко О.А. Основи економічної теорії: навч. посібник. — 3-тє вид., стер. — К. : Видавничий Центр "Академія", 2009. — 504с.
8. Іванюта С.М., Іванюта В.Ф. Підприємництво та бізнес-культура: Навчальний посібник. - К.: Центр навч. л-ри, 2007. - 288с.
9. Шевченко Л. С., Гриценко О. А., Камінська Т. М., Макуха С. М., Броницька В. В., Дарнопих Г. Ю. Основи економічної теорії: підруч. для студ. ВНЗ / Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого / Л.С. Шевченко (заг.ред.). — Х. : Право, 2008. — 447с.

ТЕМА 2. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК: МОВА БІЗНЕСУ

План семінарського заняття:

- 2.1. Бухгалтерський облік: сутність, ціль і роль в сучасному житті.
- 2.2. Види бухгалтерського обліку.
- 2.3. Історія бухгалтерського обліку.
- 2.4. Сучасний бухгалтерський облік.

Навчальні завдання:

ТЕСТИ

1. Господарський облік – це:

- 1) система відображення господарських процесів;
- 2) система контролю за господарськими процесами;
- 3) система контролю за майном підприємства;
- 4) кількісне відображення і якісна характеристика господарської діяльності з метою контролю за ходом виконання плану і управління діяльністю підприємством.

2. Обліковий вимірник – це одиниця, за допомогою якої вимірюють:

- 1) господарські засоби, джерела і операції;
- 2) господарські засоби;
- 3) джерела утворення засобів;
- 4) господарські операції.

3. У господарському обліку застосовуються наступні вимірники:

- 1) натуральні, грошові, трудові;
- 2) грошові, трудові, вартісні, статистичні;
- 3) трудові, натуральні, умовно-натуральні;
- 4) натуральні, умовно-натуральні, трудові, грошові.

4. Господарський облік поєднує в собі наступні види обліку:

- 1) статистичний і бухгалтерський;
- 2) бухгалтерський та оперативний;
- 3) оперативний, бухгалтерський і статистичний;
- 4) бухгалтерський, статистичний і натуральний.

5. Оперативний облік застосовується для:

- 1) спостереження за окремими господарськими операціями з метою управління ними;
- 2) спостереження за окремими господарськими операціями після їх здійснення;
- 3) спостереження за майбутніми господарськими явищами;
- 4) спостереження і контролю за окремими господарськими операціями з метою оперативного управління безпосередньо в ході їх здійснення.

6. Бухгалтерський облік застосовується для:

- 1) відображення і контролю за засобами і процесами підприємств у загальному вигляді;
- 2) спостереження і контролю за господарською діяльністю окремих підприємств з метою отримання про неї поточних і підсумкових даних;
- 3) вимірювання майна в грошовому вимірі;
- 4) збереження майна власника.

7. Статистичний облік застосовується для:

- 1) вивчення масових явищ в області економіки;
- 2) вивчення і контролю окремих суспільних явищ;
- 3) приватних явищ в області економіки і суспільного життя;
- 4) масових явищ у галузі економіки та суспільного життя.

8. До бухгалтерського обліку висуваються такі вимоги:

- 1) своєчасність ведення обліку та надання облікових даних;
- 2) простота, ясність, доступність;
- 3) точність, достовірність, ясність обліку, економність його ведення;
- 4) відповідність бухгалтерського обліку завданням управління і контролю, своєчасність ведення обліку та подання звітних даних, повнота, точність, достовірність, ясність обліку, економність його ведення.

9. Внутрішні користувачі бухгалтерської інформації це:

- 1) власники та учасники підприємства;
- 2) кредитори і постачальники;
- 3) банки;
- 4) фіскальна служба та Пенсійний фонд України.

10. Зовнішніми користувачами бухгалтерської інформації є:

- 1) власники;
- 2) менеджери;
- 3) працівники підприємства;
- 4) фіскальна служба та Пенсійний фонд України.

11. Кредитори потребують отримання даних про підприємство щодо:

- 1) заробітної плати менеджерів та економістів;
- 2) податків, що сплачуються підприємством;
- 3) платоспроможності підприємства;
- 4) обсягу кредиторської заборгованості підприємства.

12. Бухгалтерський баланс – це:

- 1) план, що відображає розміщення та використання засобів підприємства;
- 2) таблиця, що відображає стан, розміщення та джерела утворення засобів підприємства у грошовому вираженні;
- 3) сукупність даних, що містять інформацію про джерела фінансування, стан і діяльність підприємства;
- 4) план, що відображає склад джерел утворення ресурсів підприємства.

13. В активі балансу відображається:

- 1) сукупність джерел господарських засобів;
- 2) власні засоби підприємства;
- 3) зобов'язання та борги підприємства;
- 4) фінансові результати підприємства.

14. Актив балансу підприємства:

- 1) може бути більше пасиву;
- 2) знаходиться у певних співвідношеннях з пасивом;
- 3) завжди дорівнює пасиву;
- 4) може бути менше пасиву.

15. Які факти знаходять своє відображення у бухгалтерському обліку:

- 1) виплата заробітної плати, придбання автомобіля;
- 2) розумовий потенціал керівника підприємства;
- 3) кадрові переміщення службовців;
- 4) придбання керівником підприємства будинок для проживання з родиною за власні кошти.

16. «Бухгалтер» у перекладі з німецького означає:

- 1) ...«той хто тримає книгу»;
- 2) ... «той хто реєструє певні явища»;
- 3) ... «той хто володіє інформацією»;
- 4) .. «той хто вміє рахувати»

17. Які з перелічених користувачів бухгалтерський інформації відносяться до зовнішніх користувачів:

- 1) працівники підприємства, менеджери; комерційні партнери;
- 2) інвестори, кредитори, фінансові аналітики;
- 3) власники підприємства, інвестори, податкова служба;
- 4) контрольно-ревізійне управління; працівники; кредитори.

18. Запис операцій на рахунки здійснюється бухгалтером за допомогою:

- 1) потрійного запису;
- 2) подвійного запису;
- 3) простим записом;
- 4) складним записом.

19. Дайте назву наступному визначенню “– це права сторона балансової таблиці, в якій міститься інформація про джерела утворення майна підприємства”:

- 1) актив;
- 2) пасив;
- 3) баланс;
- 4) дохід.

20. Хто являвся автором першої друкованої теоретичної праці з бухгалтерського обліку, що вийшла в світ у 1494 р. один із розділів якої був «Трактат про рахунки і записи»?

- 1) Венедикт Котрулі;
- 2) Христофор Колумб;
- 3) Лука Пачолі;
- 4) Абрахам Маслоу

21. Баланс – це..

- 1) нескінченність;
- 2) рівновага;
- 3) кошти підприємства на рахунках в банку;
- 4) засновницький документ підприємства.

22. Звітність, яка складається на підставі даних бухгалтерського обліку для задоволення потреб окремих користувачів:

- 1) бухгалтерська;
- 2) управлінська;
- 3) податкова;
- 4) статистична.

ВПРАВИ

Завдання 2.1

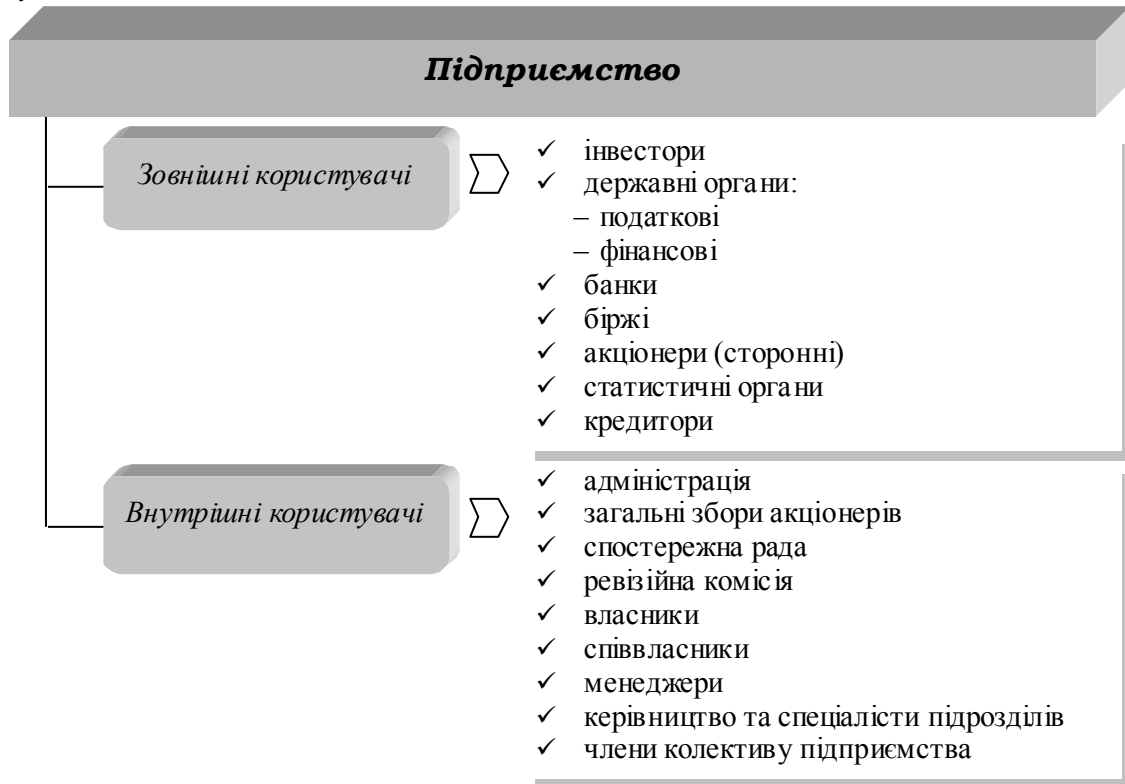
Необхідно: назвати користувачів бухгалтерської інформації та охарактеризувати їх інтереси.

Дані для виконання: Бухгалтерський облік важливий для бізнесу з двох причин. По-перше, він допомагає менеджерам планувати та контролювати діяльність підприємства. По-друге, він допомагає користувачам фінансової звітності підприємства оцінити його дійсний фінансовий стан.

Завдання 2.2

Необхідно: користуючись рис. 2.1 назвати основних користувачів бухгалтерської інформації. Які доповнення Ви могли б внести до запропонованої схеми?

Дані для виконання:

Рис. 2.1. Користувачі бухгалтерської інформації

Завдання 2.3

Необхідно:

- ✓ на підставі наведеного опису майна ТзОВ "Промінь" визначити частку кожного із засновників у статутному капіталі;
- ✓ визначити суму всіх активів товариства на момент створення підприємства.

Дані для виконання:

Опис майна ТзОВ "Промінь"

№ з/п	Найменування об'єкту	Од. вим.	Кількість	Ціна, грн.	Сума, грн.	Хто зробив внесок
1	Автогараж	кв. м	80	12	960	Петрук П.К.
2	Автомобіль ВАЗ-21061, що перебував в експлуатації	шт.	1	6000	6000	Макаренко М.О.
3	Машина для виготовлення формовочних матеріалів (шифр 41100)	шт.	2	970	1940	Кравчук К.К.
4	Телефакс	шт.	1	1300	1300	Макаренко М.О.
5	Дошки	куб. м	50	8	400	Мазур М.Р.
6	Готівка	грн.	–	–	1200	Мазур М.Р.
7	Готівка	грн.	–	–	800	Макаренко М.О.
Разом						12600

Завдання 2.4

Необхідно: з наведеного нижче переліку майна підприємства виділити рухоме та нерухоме майно.

Дані для виконання:

1) письмовий стіл; 2) легковий автомобіль; 3) сейф; 4) приміщення цеху; 5) екскаватор; 6) водонапірна вежа; 7) комп'ютер; 8) присадибна ділянка; 9) машинка друкарська; 10) будинок фабрики; 11) масло машинне; 12) верстати; 13) вугілля; 14) відра оцинковані.

Завдання 2.5

Необхідно: визначити вартість засобів підприємства.

Дані для виконання: Зобов'язання підприємства складають 3000 грн., а капітал – 1600 грн.

Завдання 2.6

Необхідно: визначити суму власного капіталу підприємства.

Дані для виконання: Активи підприємства становлять 30000 грн.; зобов'язання перед кредиторами – 16000 грн.

Завдання 2.7

Необхідно: визначити суму власного капіталу підприємства.

Дані для виконання: Засоби підприємства складають 200 грн., а зобов'язання – 105 грн.

Завдання 2.8

Необхідно: заповнити пропущені графи у наведеній нижче таблиці.

Дані для виконання:

№ з/п	Активи	Зобов'язання	Капітал
1	12500	1800	?
2	28000	4900	?
3	16300	?	12500
4	19600	?	16450
5	?	6300	19200
6	?	11650	39750

Завдання 2.9

Необхідно: визначити, чи може мати місце наведений випадок? Відповідь обґрунтувати.

Дані для виконання: Всі засоби фірми складають 8000 грн., а капітал – 9000 грн.

Завдання 2.10

Необхідно: якими, на Вашу думку, знаннями повинен володіти сучасний бухгалтер, вивчення яких питань є обов'язковою умовою для ефективної роботи та професійного виконання своїх обов'язків?

Дані для виконання:

Науково-технічний прогрес призвів до зміни внутрішніх і зовнішніх аспектів бухгалтерської справи. Західноєвропейські країни, Японія та США мають великий технічний потенціал, який необхідний для досягнення суттєвих зрушень у різних аспектах управлінської діяльності. Ці зміни потребують нових підходів до ведення бухгалтерського обліку та професійної підготовки облікових кадрів.

Завдання 2.11

Необхідно: визначити суму Вашого капіталу.

Дані для виконання: Складання особистого річного балансу допоможе Вам оцінити обсяг Ваших ресурсів і скласти плани на майбутнє.

Дійсний капітал – це просто різниця між тим, що Ви маєте, і тим, що Ви винні.

Першим кроком у підрахунку власного капіталу є визначення Вашого майна (активу). Яку суму коштів Ви можете одержати за Ваш будинок і автомобіль, якщо продасте їх сьогодні за готівку? Будьте об'єктивними. Щодо особистої власності проявіть особливий консерватизм: адже так легко під впливом емоцій перебільшити вартість Вашого високооцінюваного майна. Запишіть тільки чверть тієї суми, у яку Ви оцінили вартість особистого майна, оскільки товари, що були у використанні, продати досить складно. Будьте твердими в оцінці тих грошей, які Вам винні інші люди: як багато Ви дійсно змогли б отримати назад?

Розділ “зобов'язання” Вашого особистого балансу включає в себе усі Ваші поточні фінансові зобов'язання: що Ви винні за дім, машину, навчання в університеті тощо. До цього розділу також входять будь-які податки, які Ви повинні сплатити та які ще не були з Вас стягнені.

Як тільки Ви будете впевнені, що не пропустили жодного з Ваших активів та зобов'язань підсумуйте кожну колонку. Потім вирахуйте Ваші зобов'язання з активів і в результаті одержите Ваш власний капітал на сьогодні. Але рік потому, і навіть місяць потому – ця цифра буде іншою. Для того, щоб йти в ногу зі змінами свого фінансового статусу, Ви повинні планувати регулярний перегляд вашого особистого балансу після закінчення року з цього моменту та щорічно у майбутньому.

Завдання 2.12

Необхідно: знайти відповідне визначення для кожного наведеного терміну.

Дані для виконання:

<i>Термін</i>	<i>Визначення</i>
— (1) Аудит	А. Аудит, який проводиться на замовлення і за власною ініціативою зацікавленої сторони, якщо перевірка не передбачена законодавством
— (2) Аудитори	Б. Перевірка достовірності фінансової звітності, повноти обліку, його відповідності чинному законодавству для надання висновку акціонерам, інвесторам
— (3) Аудиторські фірми	В. Передбачається законодавством. Обсяг і порядок проведення такого аудиту чітко встановлюється державою.
— (4) Ініціативний аудит	Г. Висококваліфіковані спеціалісти в області обліку, контролю та аналізу, які мають відповідні сертифікати та право займатися аудиторською діяльністю, перевіряють і аналізують господарську діяльність підприємств, на договірній основі, а також складають висновок про результати функціонування юридичних осіб за певний період часу
— (5) Обов'язковий аудит	Д. Організації, що здійснюють на платній основі перевірку на підставі договору позавідомчий контроль за дотримання встановленого порядку ведення господарської діяльності підприємств, визначають можливість безперервності їх функціонування

Контрольні питання

1. Що таке бухгалтерський облік? У чому його значення?
2. Хто є користувачами бухгалтерської інформації?
3. Якими навиками повинен володіти сучасний бухгалтер?
4. Що таке бухгалтерський баланс підприємства, яке його призначення?
5. Що таке господарський облік?
6. Яка роль відводиться бухгалтерського обліку в системі управління підприємством?
7. Дайте визначення бухгалтерського обліку.

8. Що ми розуміємо під законодавчою та нормативною базою бухгалтерського обліку?
9. Що є об'єктами бухгалтерського обліку?
10. Що являє собою предмет бухгалтерського обліку?
11. Що таке господарські процеси підприємства?

Рекомендована література

1. Бутинець Ф.Ф. Теорія бухгалтерського учета: Підручник для вузів. – Житомир: ЖІТІ, 2000.
2. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: Навчальний посібник.-К.: Знання-Прес, 2003. – 444 с.
3. Бухгалтерський облік в Україні: Теорія і практика / під ред. А.Н.Коваленко. – Дніпропетровськ: ТОВ Баланс-Клуб, 2003. – 528 с.
4. Соколов Л.В. Бухгалтерський облік. Від витоків до наших днів. - М.: ЮН ІТІ, 1996. – 270 с.
5. Сук Л.К. Бухгалтерський облік. Навчальний посібник / Л.К. Сук, П.Л. Сук. – 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2008. – 507 с.
6. Грабова Н.М. Теорія бухгалтерського обліку: Навч. посібник. –К.: А.С.К., 2010. – 272 с.
7. Завгородний В.П. Бухгалтерский учет в Украине (с использованием национальных стандартов): Учеб. пособие для студентов вузов. – К.: А.С.К., 2011. – 848 с.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 3
ТЕМА 3. ПРОФЕСІЯ БУХГАЛТЕРА

План практичного заняття:

- 3.1. Основні професійні вимоги до бухгалтерів та їх функціональні обов'язки
- 3.2. Посади, які займають фахівці з обліку і оподаткування
- 3.3. Завдання, обов'язки, професійні знання та кваліфікаційні вимоги до фахівців з обліку і оподаткування
- 3.4. Сучасні професійні вимоги до бухгалтерів

Навчальні завдання:

ТЕСТИ

1. Які критерії відрізняють бухгалтера I категорії, II категорії і бухгалтера без категорії:

- а) освітньо-кваліфікаційний рівень;
- б) освіта;
- в) стаж роботи на попередніх посадах
- г) напрям підготовки.

2. Яка з перелічених професій не передбачена Довідником кваліфікаційних характеристик професій працівників:

- а) бухгалтер;
- б) економіст;
- в) обліковець;
- г) касир;
- д) бухгалтер-ревізор.

3. До завдань і обов'язків працівників якої професії згідно з Довідником кваліфікаційних характеристик професій працівників покладено керування працівниками бухгалтерського обліку підприємства та розподіл між ними посадових завдань та обов'язків:

- а) бухгалтер (з дипломом спеціаліста);
- б) головний бухгалтер;
- в) бухгалтер-ревізор;
- г) аудитор.

4. Згідно кваліфікаційних вимог на посаду провідного бухгалтера-ревізора може претендувати:

- а) особа, що має середню освіту;
- б) спеціаліст, магістр;
- в) бакалавр;
- г) молодший спеціаліст.

5. Слово «бухгалтер» в перекладі з німецької мови означає:

- а) власник книги;
- б) розробник книги;
- в) власник грошей;
- г) розробник балансу.

6. До 90-х років бухгалтерів називали:

- а) контролер;
- б) державний контролер;

- в) державний службовець;
- г) контролер підприємства.

7. Отримана освіта; стаж роботи за спеціальністю; професійні знання; здатність до аналітичної роботи; сприйняття нових знань; вміння працювати з комп'ютером; знання іноземних мов – це критерії для визначення професійного рівня:

- а) контролера;
- б) аналітика;
- в) аудитора;
- г) бухгалтера.

8. До функцій, які можуть виконувати фахівці з обліку і оподаткування відносять проектні, організаційні, технологічні функції, а також:

- а) технічні, методичні;
- б) контрольні, методичні;
- в) методологічні, методичні;
- г) контрольні, облікові.

9. Спеціаліст, який веде бухгалтерський облік на підприємстві відповідно до вимог законодавства – це:

- а) контролер;
- б) аналітик;
- в) податковий едвайзер;
- г) бухгалтер.

10. Експерт, який спеціалізується на податковому праві, основне завдання якого полягає у наданні податкових консультацій:

- а) контролер;
- б) аналітик;
- в) податковий едвайзер;
- г) бухгалтер.

ВПРАВИ

ГРА "ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ"

Мета гри: навчити визначати саме ті навички і характеристики, які необхідні для успішного влаштування на роботу за даною професією.

Правила гри

Ведучий оголошує про конкурсний набір в фірму, наприклад, з виробництва меблів, наступних фахівців: бухгалтера, менеджера, оператора ПК, фахівця з маркетингу. Текст оголошення видається на руки студентам. З числа гравців вибирається журі. Після кожної гри журі змінюється на переможців попереднього кола.

Претендентів можуть висувати грають. Бажаючі можуть висунути себе самі.

Кожному кандидату на посаду дається 5-10 хвилин на підготовку і написання короткого резюме.

У своєму виступі він повинен:

- ✓ вказати мотиви, що спонукали його прийняти участь в конкурсі;
- ✓ довести свою професійну компетентність;
- ✓ розповісти про те, що нового і корисного він може принести цій фірмі.

Перед виступом кандидата журі отримують на руки картки з описом реальних вимог до професії.

Журі оцінює кандидатів в спеціальних картках за п'ятибальною системою.

Той, хто набере найбільшу кількість балів, стане переможцем, тобто буде прийнятий на роботу.

Можливо введення додаткової ролі – роботодавця. Йому видається лист з вимогами, за яким він повинен скласти короткий перелік питань дозволяє з'ясувати (у тому числі задаючи додаткові питання) пункти біографії претендента, його навички та здібності в цій галузі.

1. Підприємству з виробництва меблів терміново потрібно бухгалтер зі стажем роботи не менше 3 років. Навички роботи з ПК обов'язкові.	2. Маслосирзавод шукає на постійну роботу системного адміністратора. Зарплата від 1200 грн. за результатами співбесіди
3. Підприємству з виробництва меблів потрібна на тимчасову роботу оператор ПК	4. МаслоСирЗавод шукає менеджера зі закупівель сировини. Робота виїзна
5. Підприємству з виробництва меблів потрібен менеджер з продажу. Вітаються контактність, товариськість, досвід роботи в суміжних галузях	6. МаслоСирЗавод шукає фахівця з маркетингу, для розробки циклу рекламних заходів на зовнішньому ринку. Вітається знання проблематики галузі
7. Спільному підприємству по виробництву меблів потрібен фахівець з маркетингу. Вітається знання проблематики галузі	8. МаслоСирЗавод шукає оператора ПК для складу готової продукції. Навички роботи з ПК обов'язкові
9. Мережа магазинів «ГлавСбит» приймає на роботу кур'єрів. Вимоги: Акуратність, ввічливість, вік 19-25 років	10. Мережа магазинів «ГлавСбит» шукає мерчандайзера. Досвід роботи вітається

Роздатковий матеріал

Список вимог – реальний список вимог по кожному з оголошень. (ТІЛЬКИ для журі і роботодавця.) Для всіх вакансій ДУЖЕ бажані уявлення про характер майбутньої роботи, наявність досвіду в даній сфері (раніше працював на подібних роботах), освіту (бажано вища)

1. Бухгалтер працівник підприємства, який веде торговельні та облікові книги з дотриманням правил бухгалтерії Знання ПК, 1С бухгалтерія. Уважність, посидючість, акуратність, досвід роботи, бажано на ОДНОМУ підприємстві, вищу або спеціальну освіту.	2. Системний адміністратор встановлює і підтримує роботу комп'ютерної мережі підприємства. Вища освіта за фахом, досвід роботи в сфері ІТ, відповідальність, знання і вміння по роботі з комп'ютерними мережами, операційними системами
3. Оператор ПК як правило просто що то набирає на комп'ютер, Вік від 19 до 25, навички роботи з ПК (офіс, бази даних), уважність, посидючість	4. Фахівець з закупівель укладає контракти з фермерами щодо постачання молока на завод. тобто їздить по селах і домовляється з виробниками. Контактність, товариськість, акуратність, уважність, наочність, наявність особистого а \ м., Досвід роботи в молочній промисловості
5. Менеджер з продажу або сидить в офісі і обдзвонює клієнтів (меблеві магазини, склади) або об'їжджає їх самостійно Контактність, товариськість, культура поведінки, переконливість мови, вміння	6. В даному випадку фахівець з маркетингу займається рекламними компаніями підприємства Вища освіта в сфері реклами, досвід роботи зі створення рекламної продукції та проведення

вести ділові переговори, особисто і по телефону, навички роботи з ПК, досвід роботи в області продажів або в виробництві меблів	рекламних компаній, знання особливостей асортименту заводу і реклами молочної продукції, наявність готових ідей. Знання іноземних мов
7. Маркетинг управління виробництвом і збутом на основі ретельного дослідження ринку. Вища освіта, досвід роботи в маркетингу, уявлення про особливості реклами меблів, навички роботи з ПК знання іноземних мов	8. Оператор ПК на складі веде облік продукції, що поступає. Навички роботи з ПК (офіс, бази даних), уважність, посидючість. Бажаний досвід роботи в подібних сферах
9. Кур'єр - доставляє товари замовникам. Робота пов'язана з поїздками по місту. Акуратність, ввічливість, вік 19-25 років., Уважність, знання міста (бажано корінний житель) вітається наявність а \ м	10. Мерчендайзер – займається оформленням вітрин і викладкою продукції. Досвід роботи, художній смак, наявність освіти за фахом

Роздатковий матеріал

ЗРАЗОК РЕЗЮМЕ

Інструкція.

Дане Резюме вигадка. Його необхідно написати так, щоб вашого кандидата **ОБОВ'ЯЗКОВО** взяли на роботу. Ви можете придумати йому будь-яку біографію, будь-яка освіта, будь-який список місць роботи. Рада, Не перестарайтеся. Випускник Оксфорда, тільки що працював начальником великої корпорації з окладом 1000000 \$ в місяць, навряд чи піде працювати оператором ПК на молокозавод.

Бланк резюме

ПІБ. _____

Стать: _____

Вік: _____

Освіта: _____

(Що і коли закінчив, ВНЗ, курси, сертифікати)

_____

Досвід роботи: _____

скільки, на ких підприємствах

Бажана заробітна плата. _____ грн. /місяць

Додаткові дані. _____

Ваші професійні навички, що мають відношення до роботи.

_____

Дата _____ підпис _____

Карточки для журі

1	1	1
2	2	2
3	3	3
4	4	4
5	5	5

Деловая игра «Бизнес- это серьезно»**Ділова гра «Бізнес – це серйозно»**

Управління та економіка неразривно пов'язані між собою. Беручи ризиковані рішення реальному підприємстві, менеджер може привести організацію до банкрутства або зробити її рентабельною, що займає високе економічне становище на ринку.

У сучасному світі керівнику відводиться дуже важлива роль.

1. Конкурс «Візитна картка фірми»

Кожна команда - це маленька фірма, яка хоче заявити про себе на повний голос, і має намір перемогти в конкурентній боротьбі. І так увійдіть в, будь ласка.

Кожна команда повинна представити свою фірму, назвавши:

- назва фірми;
- Логотип фірми;
- Девіз.

2. Конкурс «Первинне накопичення капіталу»

Кожна команда повинна знайти в тексті економічні терміни і дати їм визначення.

Завдання:

- ТОВ фірма «Логіка» пропонує жителям міста і області величезний асортимент аудіо-, відео-, побутової та офісної техніки, за досить вигідними цінами.

Асортимент товарів постійно зростає і оновлюється, кількість пропонованих моделей перевищує 3000 найменувань.

Товар для реалізації купується сертифікований, що задовольняє попит споживача і за ціною відповідно до договорів.

Збільшення реалізації продукції говорить про те, що підприємство за останні роки уклало вигідні договори з постійними покупцями і ще більше розширило канали збуту товару. У зв'язку з розширенням діяльності підприємства чисельність працівників збільшилася щорічно. Широкий асортимент дозволяє повніше задовольнити запити покупця, а, отже, збільшаться товарообіг і доходи підприємства.

Регулярно проводяться рекламні акції (святкові знижки, розіграші призів, і т.п.) роблять покупки ще більш приємніші.

Питання:

- Які економічні терміни ви помітили в цьому тексті?

3. Конкурс команд

Кожна команда витягує картку з ідеєю, час на обдумування 5 хв, одна фірма пропонує аргументи «за», а інша «проти»

Картка №1

Одна тайванська фірма винайшла їстівну посуд, призначену для ледарів. Не хочеш мити посуд - з'їж тарілку. Спробуйте економічно довести, що якби цим займалася ваша фірма, то доходи були б величезні.

Картка №2

Один власник кінотеатру в Бразилії встановив ціни на квитки відповідно вазі глядача. Зважаються на вагах біля каси. Особливо радіють цьому діти, які платять удвічі менше, ніж раніше. Доведіть, що власник кінотеатрів незабаром збанкрутує.

Картка №3

Ви винайшли радіоелектронну шпаргалку у вигляді звичайної мухи, яку можна посадити на стіл, одяг, куди хочете. Ці мухи почнуть користуватися попитом. Доведіть збитковість виробництва.

4. Конкурс «Вибір товару»

Кожен, хто починав свою діяльність стикався з проблемою вибору потрібного товару. Проблеми, звичайно, немає, якщо товар представлений в одному екземплярі. Спробуйте поставити маленьку сценку- пантоміму, в якій виробник намагається пояснити своєму суперникові свій товар.

Видаються картки на яких вказані:

- Лижі;
- оправа для окулярів;
- Духи;
- Зброя самозахисту).

5. Конкурс «Реклама»

Рекламувати у нас сьогодні стало модно.

Рекламувати можна все, що завгодно:

Іграшки, костюми, дивани

І паморочиться голова від цієї реклами.

Уявіть собі, що ви робите незвичайний товар:

- Самописний ручку;
- Чоботи скороходи;
- Скатертину - самобранку.

Складіть рекламу такому новому і ще не розкрученого товару.

(Кожна команда показує свою рекламу).

6. Конкурс «Ухвалення управлінських рішень»

Знайдіть вихід з ситуації, що склалася

1. Керівник зустрічає біля дверей спізнюється щодня працівника і каже йому ...
2. Зіткнення двох власників машин фірм конкурентів
3. Бухгалтером і працівником, які невірно нарахував йому заробітну плату
4. Продавцем і покупцем, допустив обвіс покупки.
5. Ваш працівник систематично не вчасно здає звіти про виконану роботу. Як ви з ним зробите?
6. Скорочення з роботи висококваліфікованого фахівця?

7. Конкурс «Незвичайна декламація»

За 1 учаснику з команди (офіс- менеджери) повинні прочитати вірш в наступних ситуаціях:

1. Ви хочете спати;
2. У вас в роті гаряча картопля;

3. Ви замерзли, Вас морозить.
4. Вам придавило ногу.
Везе сусідові Колесову Вані,
А у мене вже 15 років,
Відсотки не ростуть в Швейцарському банку,
Напевно, тому, що вкладів більше немає.

8. Конкурс «поет-бізнесмен»

(Кожна команда пише вірш на задані рими).

...дохід
... валютний
... підхід
... хвилинний
... ціна
... монета
... одна
... машина
... товар
... ринок
... попит
... податки
... банк
... комісія
... кредит
... реклама
... говорить
...мама
... витрати
... інфляція
... пароплав
... ситуація.

9. Конкурс «Вирішення конфлікту»

Кожна людина час від часу потрапляє в конфліктні ситуації. Начальники конфліктують з підлеглими, що спізнюються на роботу або випускають недоброякісну продукцію. Конфлікти можуть коштувати менеджеру чималих нервів, фірмі - збитків.

Сейчас вам будут предложены конфликтные ситуации, в которых может оказаться любая фирма. Ваша задача предложить выход из данной ситуации.

Конфликтные ситуации:

1. Вы руководитель производственного коллектива. В период ночного дежурства один из ваших рабочих в состоянии алкогольного опьянения испортил дорогостоящее оборудование. Другой, пытаясь его отремонтировать, получил травму. Виновник звонит вам домой по телефону и с тревогой спрашивает, что же им теперь делать? Как вы ответите на звонок?

2. В самый напряженный период завершения производственного задания в бригаде совершен неблагоприятный поступок, нарушена трудовая дисциплина, в результате чего допущен брак. Бригадиру неизвестен виновник, однако выявить и наказать его надо. Как бы вы поступили на месте бригадира?

3. Подчиненный второй раз не выполнил ваше задание в срок, хотя обещал и давал слово, что подобного случая больше не повторится. Как бы вы поступили?

4. Подчиненный игнорирует ваши советы и указания, делает все по-своему, не обращая внимания на замечания, не исправляя того, на что вы ему указываете. Как вы будете поступать с этим подчиненным в дальнейшем?

5. Ваш работник систематически не вовремя сдает отчеты о проделанной работе. Как вы с ним поступите?

10. Выслушивание мнений на следующий вопрос:

- Что вы хотите получить от своей работы в будущем ?

Контрольні питання

1. Назвіть можливі місця роботи випускників, які навчались за спеціальністю «Облік і оподаткування».
2. Розкрийте завдання, обов'язки, професійні знання й кваліфікаційні вимоги до бухгалтерів.
3. Розкрийте завдання, обов'язки, професійні знання й кваліфікаційні вимоги до економістів з бухгалтерського обліку та аналізу господарської діяльності.
4. Розкрийте завдання, обов'язки, професійні знання й кваліфікаційні вимоги до бухгалтерів (с дипломом спеціаліста).
5. Розкрийте завдання, обов'язки, професійні знання й кваліфікаційні вимоги до головних бухгалтерів.
6. Які знання потрібні сучасному бухгалтеру?

Рекомендована література

1. Вступ до спеціальності «Облік і аудит»: навч. посібник / Т.В. Момот, О.В. Харламова, Г.М. Бреславська; Харк. нац. кад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2012. – 317 с.
2. Наказ Державного комітету з питань технічного регулювання й споживчої політики «класифікатор професій ДК 003: 2005» № 375 від 26.12.2005 р.

**ТЕМА 4. МІЖНАРОДНІ ОСВІТНІ СТАНДАРТИ ДЛЯ ПРОФЕСІЙНИХ
БУХГАЛТЕРІВ ТА ПРОФЕСІЙНІ ОРГАНІЗАЦІЇ**

План практичного заняття:

- 4.1. Зміст Міжнародних освітніх стандартів для бухгалтерів.
- 4.2. Кодекс етики професійних бухгалтерів.
- 4.3. Міжнародні й національні професійні організації бухгалтерів.

Навчальні завдання:

Тести:

1. В соответствии с каким из перечисленных принципов профессиональной этики бухгалтер обязан постоянно поддерживать свои знания и навыки на должном уровне:

- а) принцип честности;
- б) принцип профессионального поведения;
- в) принцип профессиональной компетентности и должной тщательности.

2. В соответствии с Кодексом этики профессиональных бухгалтеров оплата не будет считаться условной, если:

- а) она рассчитана по заранее установленной методике;
- б) она зависит от результата выполненной работы;
- в) она установлена судом или иным компетентным органом (понятия).

3. В соответствии с Кодексом этики публично практикующий профессиональный бухгалтер:

- а) не должен принимать на хранение вверяемые заказчиком услуг денежные и иные активы за исключением разрешенных законодательством случаев;
- б) вправе принимать на хранение вверяемые заказчиком услуг денежные и иные активы;
- в) не должен принимать на хранение вверяемые заказчиком услуг денежные и иные активы без всяких исключений.

4. В соответствии с принципом конфиденциальности профессиональный бухгалтер:

- а) не должен использовать информации, полученной в результате профессиональных или деловых отношений, с целью получения каких-либо преимуществ;
- б) должен избегать отношений, которые могут повлиять на объективность его профессиональных суждений;
- в) должен воздерживаться от необоснованной критики работы других профессиональных бухгалтеров.

5. В соответствии с принципом объективности профессиональный бухгалтер:

- а) должен действовать правдиво и честно;
- б) должен избегать отношений, которые могут исказить его профессиональные суждения;
- в) не должен иметь дело с информацией, вводящей в заблуждение.

6. В соответствии с принципом профессионального поведения профессиональный бухгалтер должен:

- а) избегать любых действий, которые могут повлиять на объективность его профессиональных суждений;
- б) воздерживаться от раскрытия информации, полученной в результате деловых или профессиональных отношений;
- в) соблюдать требования применимых нормативных актов и избегать действий, которые разумное и хорошо осведомленное стороннее лицо, обладающее всей необходимой информацией, взвесив все конкретные факты и обстоятельства, известные профессиональному бухгалтеру, вероятнее всего сочло бы их негативно влияющими на репутацию профессии.

7. В соответствии с принципом профессионального поведения профессиональный бухгалтер:

- а) вправе делать заявления о высоком качестве своих услуг;
- б) вправе давать любые отзывы о работе других профессиональных бухгалтеров;
- в) должен избегать действий, которые разумное и хорошо осведомленное стороннее лицо, обладающее всей необходимой информацией, взвесив все конкретные факты и обстоятельства, известные профессиональному бухгалтеру, вероятнее всего сочло бы их негативно влияющими на репутацию профессии.

8. В соответствии с принципом профессиональной компетентности и должной тщательности профессиональный бухгалтер должен:

- а) действовать открыто и честно во всех профессиональных и деловых взаимоотношениях;
- б) действовать добросовестно в соответствии с техническими и профессиональными стандартами;
- в) действовать объективно и непредвзято;

9. Возникновение угрозы невыполнения обязанностей профессиональным бухгалтером, работающим в организации, на должном уровне профессиональной компетентности может явиться результатом:

- а) недостатка опыта или профессионального образования;
- б) конфликтной ситуации;
- в) низкой оплаты труда.

10. Выберите верное утверждение:

- а) к возникновению угрозы личной заинтересованности может привести как прямая так и косвенная финансовая заинтересованность;
- б) к возникновению угрозы личной заинтересованности может привести только прямая финансовая заинтересованность;
- в) косвенная финансовая заинтересованность не приводит к возникновению угрозы личной заинтересованности.

11. Выберите верное утверждение:

- а) профессиональный бухгалтер не обязан соблюдать конфиденциальность информации, раскрытой ему потенциальным заказчиком услуг или работодателем;
- б) профессиональный бухгалтер обязан соблюдать конфиденциальность информации внутри своей организации и в организации заказчика услуг;
- в) профессиональный бухгалтер не обязан соблюдать конфиденциальность информации после окончания отношений с заказчиком услуг или работодателем.

12. Выберите верное утверждение:

- а) при возникновении угрозы нарушения основных принципов профессиональной этики, профессиональный бухгалтер должен оценить только значимые угрозы;

б) профессиональный бухгалтер не обязан проводить оценку угроз нарушения основных принципов профессиональной этики. Эта обязанность возлагается на руководство;

в) профессиональный бухгалтер должен оценивать любые угрозы нарушения основных принципов этики в случаях, когда ему становится известно (или он предполагает) об обстоятельствах или взаимоотношениях, которые могут создать такие угрозы.

13. Длительное использование одного и того же старшего персонала организации публично практикующих профессиональных бухгалтеров для выполнения задания у одного и того же заказчика может создать:

- а) угрозу шантажа;
- б) угрозу самоконтроля;
- в) угрозу близкого знакомства.

14. Если идет или готовится судебное разбирательство между фирмой или профессиональным бухгалтером и заказчиком услуг, то может возникнуть:

- а) угроза самоконтроля;
- б) одновременно угроза личной заинтересованности и угроза самоконтроля;
- в) угроза личной заинтересованности или шантажа.

15. Если профессиональный бухгалтер не может принять надлежащие меры предосторожности для сведения угрозы нарушения основных принципов до приемлемого уровня, то он должен:

а) отказаться от конкретных обязательств или полностью сложить с себя обязанности в рамках задания организации-работодателя или заказчика услуг;

б) продолжить выполнение своих обязанностей перед работодателем или выполнение задания в соответствии с договором при условии увеличения оплаты (гонорара);

в) продолжить выполнение своих обязанностей перед работодателем или выполнение задания, изложив данную ситуацию в своих рабочих документах.

16. Исключите неверное утверждение:

а) обстоятельства, в которых имеет место конфликт интересов, могут привести к возникновению угрозы нарушения основных принципов;

б) возникновение угроз нарушения основных принципов в условиях конфликта интересов маловероятно;

в) если публично практикующий профессиональный бухгалтер оказывает услуги заказчикам услуг, между которыми существует конфликт интересов или спор, имеющие отношение к предмету услуг, то вероятно возникновение угрозы нарушения принципов конфиденциальности и объективности.

17. Исключите неверное утверждение:

а) профессиональный бухгалтер должен предпринимать меры к тому, чтобы лица, работающие под его началом, имели необходимую подготовку и надзор (контроль);

б) поддержание профессиональной компетентности не требует постоянной осведомленности о технических, профессиональных и деловых новшествах;

в) постоянное повышение профессиональной квалификации развивает и поддерживает способности, позволяющие бухгалтеру быть компетентным в профессиональной среде.

18. Исключите неверное утверждение:

а) профессиональный бухгалтер должен соблюдать конфиденциальность вне своей профессиональной среды;

б) профессиональный бухгалтер должен обеспечить конфиденциальность информации, полученной в результате профессиональных или деловых взаимоотношений;

в) профессиональный бухгалтер не вправе раскрывать информацию, полученную в результате профессиональных или деловых взаимоотношений, ни при каких обстоятельствах.

19. К какой категории угроз следует отнести продвижение публично практикующим профессиональным бухгалтером акций заказчика услуг:

- а) возникновение угрозы шантажа;
- б) возникновение угрозы заступничества;
- в) возникновение угрозы самоконтроля.

20. К мерам предосторожности, предусмотренным профессией или нормативными актами относятся:

а) правила и процедуры проведения контроля и мониторинга качества проверки выполнения заданий;

б) профессиональные стандарты, требования к образованию, профессиональной подготовке и опыту;

в) раскрытие руководящим работникам заказчика услуг характера оказываемых услуг и размера взимаемой платы (гонорара).

ВПРАВИ

Деловая игра «Оказание давления»

1. В игре в течении одного занятия студенты должны разрешить этический конфликт между профессиональными бухгалтерами.

2. Игровая ситуация и ролевые цели. Игра выполняется в один этап. Время на выполнение задания 90 мин.

3. Описание деловой игры И.И. Магомедов – многообещающий молодой бухгалтер, быстро продвигающийся по службе. Когда он только начинал свою карьеру, его начальником был Г.М. Салихов – завзятый «трудоголик», чей опыт и знания очень помогли И.И. Магомедову в то время. Два года спустя ситуация изменилась и И.И. Магомедов стал руководителем корпорации, где они оба работали. Карьера Г.М. Салихова – после этого застопорилась. Недавно Г.М. Салихову посоветовали выдвинуть свою кандидатуру на главного бухгалтера одной из дочерних компаний. И.И. Магомедов являлся председателем отборочной комиссии. Собеседование проводится в помещении зала для переговоров. Для этого случая Г.М. Салихов оделся наиболее тщательно, хотя его гардероб не отличался большим выбором. Когда он приехал к назначенному времени, его попросили подождать в зале для приглашенных. Ожидание заняло 15 минут. Когда секретарь наконец ввел Г.М. Салихова в роскошно обставленный зал заседаний, тот оказался лицом к лицу с членами отборочной комиссии из 8 человек во главе с И.И. Магомедовым. Все они были одеты в дорогие официальные костюмы. Салихова Г.М. посадили в торце длинного стола, за которым расположились члены комиссии. Таким образом, комиссия с И.И. Магомедовым во главе как бы образовала группу «своих» напротив Г.М. Салихова, единственного среди них «чужака». Во время последующего собеседования Магомедов ни разу не дал понять, что знаком с Г.М. Салиховым, и не пытался обратить внимание комиссии на потенциальную ценность этого человека для корпорации. Через несколько дней после собеседования Г.М. Салихов случайно И.И. Магомедова на работе. Ему было неловко задавать И.И. Магомедову какие-либо вопросы по поводу результатов собеседования, а И.И. Магомедов первым об этом не заговаривал.

4. Постановка задачи Обсудить методы оказания давления отдельными людьми или группами, желающими продемонстрировать особое значение. В данном случае задачей является оценка поведения И.И. Магомедова.

Вопросами для обсуждения являются следующие:

1. Как вы думаете, почему И.И. Магомедов решил организовать собеседование подобным образом?

2. Какие действия мог бы предпринять Г.М. Салихов, чтобы хоть в какой-то степени повлиять на ход собеседования?

3. Рассмотрите обстоятельства, создающие угрозы и меры предосторожности для профессиональных бухгалтеров.

4. Подробно описать значимость угроз.

5. Описание хода деловой игры Студенты делятся на группы по 5 человек. Каждая группа проводит собеседование, затем письменно отвечает на поставленные вопросы, при этом обсуждая ответы в своей группе. Затем происходит общее обсуждение ситуации.

6. Подведение итогов игры преподавателем. На основании результатов работы победителем является группа набравшая наибольшее количество баллов.

Каждому участнику игры выражается благодарность за участие в деловой игре «Оказание давления».

Дается общий анализ игры и анализ работы каждого участника в отдельности.

Деловая игра «Распределение окладов в фирме»

Деловая игра, связанная с распределением денег.

Цель — установить различия в представлениях договаривающихся сторон о справедливом вознаграждении труда.

Инструкция

Дамы и господа! Поздравляю вас! Мы с вами в полном составе приглашены на работу в новую фирму «Russkiy Ljon». Эта фирма создана на базе 100% иностранного капитала.

Владелец фирмы распределил между вами должности на основании результатов собеседования, которое вы столь успешно прошли. Поскольку он иностранец, у него были какие-то свои критерии в распределении должностей. Сейчас вам будут назначены ваши должности:

Генеральный директор;

Офис – менеджер;

Главный бухгалтер;

Заместитель генерального директора;

Секретарь;

Помощник главного бухгалтера;

Директор по маркетингу;

Директор по персоналу;

Директор по производству;

Начальник отдела маркетинговых исследований;

Начальник отдела движения персонала;

Начальник отдела первичной обработки сырья;

Начальник отдела продаж;

Начальник тренингового центра;

Начальник отдела основных операций

Начальник отдела упаковки.

Тренер раздає учасникам карточки з назвами должностей.

Владелец фирмы (Mr. Sidoroff) выделил на зарплату 75 000 долларов США в месяц. При этом он считает, что сотрудники сами должны распределить оклады между собой. Так будет демократичней.

Итак, у нас 15 000 долларов. Их нужно распределить между шестнадцатью должностями. Работать будем в пяти командах:

1. Генеральный директор и его заместитель;
2. Три директора — по производству, по персоналу и по маркетингу;
3. Семь начальников отделов;
4. Главный бухгалтер и его помощник;
5. Офис-менеджер и секретарь.

Прошу команды занять разные участки комнаты, чтобы не мешать друг другу...

Ваша задача: Каждая команда должна назначить оклады не только себе, но всем сотрудникам, начиная с секретаря и заканчивая Генеральным директором. 15 000 долларов должны быть распределены между всеми так, чтобы это максимально способствовало эффективности работы фирмы.

На эту работу вам дается 15 минут.

Контрольні питання

Рекомендована література

1. Стратегія застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні, затв. Розпорядженням КМУ від 24 жовтня 2007 р. № 911-р. [Ел ресурс]. Режим доступу:<http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/911-2007>.

2. Бралатан В.П. Професійна етика / Бралатан В.П. Гуцаленко Л.В. Здирко Н.Г.. Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2011.- 252с.

3. Дрозд І. Регламентация норм професійної етики в системі фінансово - економічного контролю/ Дрозд І.// Економіст. - 2005. - № 11. - С. 70-72.

4. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 1 "Професії працівників, які є загальними для всіх видів економічної діяльності". Розділ 1 "Професії керівників, професіоналів, фахівців та технічних службовців, які є загальними для всіх видів економічної діяльності". - Краматорськ: Центр продуктивності, 2001. - 262 с.

5. Левицька С.О.. Професійний рівень бухгалтера: критерії оцінки, вимоги до підготовки, система підвищення кваліфікації / Левицька С.О. // Наукові записки. Серія «Економіка». – 2010. - Випуск 13. - С.230-235.

6. Метелиця В.М. Тенденції розвитку бухгалтерської освіти / В.М. Метелиця // Облік і фінанси АПК. – 2010. - №4. – С.98-102.

7. Вигівська І.М. Сутність і класифікація професійних ризиків облікового персоналу / Вигівська І.М. // ВІСНИК ЖДТУ/ Економічні науки. – 2010. – № 4 (54). – С. 40-43.

ТЕМА 5. СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

План практичного заняття:

- 5.1. Податки: основна термінологія, цілі і ефекти.
- 5.2. Відношення між базою, ставкою і доходом.
- 5.3. Історія податків.
- 5.4. Місцеві та державні податки.

Навчальні завдання:

ТЕСТИ

Знайти правильну відповідь.

1. Податки – це:

- а) обов'язкові платежі (збори), що стягуються до державного бюджету з юридичних та фізичних осіб;
- б) добровільні внески юридичних та фізичних осіб, що сплачуються до бюджетів відповідних рівнів;
- в) обов'язкові внески до бюджету відповідного рівня або державного цільового фонду, здійснювані платниками у порядку і на умовах, що визначаються законами України про оподаткування.

2. Зі сторони держави податки виконують такі функції:

- а) регулюючу, стимулюючу, акумулюючу, фіскальну;
- б) стимулюючу, фіскальну, розподільчу, контрольну;
- в) фіскальну, розподільчу, регулюючу, стимулюючу.

3. Стимулююча функція податків полягає в тому, що:

- а) за допомогою податкової системи держава перерозподіляє національний дохід на користь тих чи інших верств населення;
- б) держава, змінюючи умови оподаткування, застосовує систему податкових ставок, пільг і штрафів, сприяє вирішенню найважливіших соціально-економічних проблем;
- в) змінюючи податкові ставки, пільги та санкції, держава стимулює розвиток технологічного прогресу, інвестицій в базові галузі економіки.

4. За допомогою регулюючої функції:

- а) держава перерозподіляє національний дохід на користь тих чи інших верств населення;
- б) держава, змінюючи умови оподаткування, застосовує систему податкових ставок, пільг і штрафів, сприяє вирішенню найважливіших соціально-економічних проблем;
- в) формуються державні грошові фонди, які необхідні для виконання державою господарсько-політичних функцій.

5. За формою податки поділяються на:

- а) пропорційні та прогресивні;
- б) прямі та непрямі;
- в) державні та місцеві.

6. Платежі, що встановлюються і стягуються місцевими органами влади, це:

- а) загальні податки;

- б) спеціальні податки;
- в) місцеві податки.

7. Прогресивні податки – це податки, які:

- а) підвищуються із зростанням доходу;
- б) стягуються за єдиною ставкою при будь-якому розмірі доходу;
- в) закладені у вигляді надбавки до ціни товару, тобто що оплачуються не виробником або власником, а споживачем.

8. Регресивні податки – це податки, які:

- а) підвищуються із зростанням доходу;
- б) стягуються за єдиною ставкою при будь-якому розмірі доходу;
- в) понижуються зі зростанням доходу.

9. Прямі податки поділяються на:

- а) пропорційні та прогресивні;
- б) державні та місцеві;
- в) реальні та особисті.

10. Залежно від порядку використання податки поділяють на:

- а) державні та місцеві;
- б) загальні та спеціальні;
- в) прямі та непрямі.

11. Податкова система – це:

- 1) врегульована нормами права сукупність податків, що стягуються на території держави, а також форми і методи їх побудови;
- 2) збалансований план, де відображаються грошові доходи і видатки за певний період;
- 3) певна частина доходу, що встановлюється у відсотках;
- 4) система, що забезпечує обертання грошових засобів у готівковій та безготівковій формах.

12. Податки, ставка яких зростає при підвищенні доходу називається:

- 1) прямо пропорціональні податки;
- 2) регресивні податки;
- 3) прямолінійні податки;
- 4) прогресивні податки

13. За допомогою якої функції податків формуються державні грошові фонди шляхом вилучення частини доходів підприємств і громадян:

- 1) регулюючої;
- 2) фіскальної;
- 3) монетарної;
- 4) накопичувальної

14. Законодавче зменшення податкових ставок або податкової бази для окремих категорій платників податків називається:

- 1) податковим зобов'язанням;
- 2) податковим платежем;
- 3) податковою пільгою;
- 4) податковою знижкою

15. Встановлений державою розмір податку на одиницю оподаткування, тобто розмір податку у відсотках називається:

- 1) податковою пільгою;
- 2) податковою ставкою;
- 3) одиницею оподаткування;
- 4) податковим зобов'язанням

ВПРАВИ

Завдання 5.1

Необхідно: вибрати відповідне визначення для кожного наведеного терміну.

Дані для виконання:

<i>Термін</i>	<i>Визначення</i>
__ (1) Акцизний збір	А. Державний непрямий податок, який є основним джерелом поповнення державного бюджету, включається в ціну товару та сплачується за рахунок виручки незалежно від результатів діяльності підприємства
__ (2) Державні податки	Б. Податки, що надходять до бюджетів різних рівнів та використовуються для чітко визначених цілей
__ (3) Загальні податки	В. Податок, який стягується за єдиною ставкою при будь-якому розмірі доходу
__ (4) Місцеві податки	Ж. Податок, який підвищується із зростанням доходу
__ (5) Непрямий податок	Д. Податок, який встановлюється безпосередньо на майно або доходи платника
__ (6) Державний бюджет	Е. Знеособлені платежі, що надходять до державного бюджету і використовуються на загальнодержавні цілі
__ (7) Спеціальні податки	Є. Податок, який закладається у вигляді надбавки до ціни товару
__ (8) Регресивний податок	Г. Податок, який характеризується стягненням більш високого відсотку з низьких доходів
__ (9) Прогресивний податок	З. Збалансований план, де відображаються грошові доходи та видатки за певний період
__ (10) Пропорційний податок	И. Податки, які встановлюються і стягуються центральними органами державної влади й управління і надходять в основному до державного бюджету
__ (11) Прямий податок	І. Податки, що встановлюються і стягуються місцевими органами влади і направляються до місцевих бюджетів

Завдання 5.2

Необхідно: вибрати відповідний термін для кожного наведеного визначення.

Дані для виконання:

<i>Визначення</i>	<i>Варіанти відповідей</i>
А. Встановлений державою розмір податку на одиницю оподаткування, тобто розмір податку у відсотках	1) податкова пільга 2) податкова ставка 3) одиниця оподаткування
Б. Фонд або кошти, з яких сплачується податок	1) податкова ставка 2) об'єкт оподаткування 3) джерело оподаткування
В. Дохід, майно, угода, які оподатковуються податком	1) об'єкт оподаткування 2) суб'єкт оподаткування 3) одиниця оподаткування
Г. Суб'єкт, який забезпечує дотримання податкового законодавства, веде облік платників податків, здійснює контроль та забезпечує правильність розрахунку та сплати податкових платежів	1) суб'єкт податку 2) держава 3) податковий орган
Д. Повне або часткове звільнення платника податку від податків згідно з чинним законодавством	1) податкова пільга 2) податкова ставка 3) об'єкт податку
Е. Фізична (населення) або юридична (господарська)	1) суб'єкт податку

структура) особа, яка зобов'язана за законодавством сплачувати податки	2) об'єкт податку 3) держава
Є. Ряд законів, що визначає види податків, правила їх обчислення і сплати відповідним державним органам	1) податкова система 2) податок 3) податкове законодавство
Ж. Акумулявання податкових надходжень та регулювання податкової системи здійснює	1) держава 2) податковий орган 3) Верховна Рада

Завдання 5.3

Необхідно: проаналізувати наведені твердження і вписати пропущені слова.

Дані для виконання:

Держава в особі її вищих органів влади розробляє та приймає податкове законодавство, а _____ стежить за його виконанням.

До _____ податків відносять податки на доходи фізичних і юридичних осіб, податки на майно тощо.

Податок на додану вартість за формою _____, за органом, що стягує і розпоряджається податком, _____, за методом оподаткування _____.

Податок з реклами, комунальний податок – це приклади _____ податків.

При вилученні податку до отримання власником доходу податок нараховується і утримується бухгалтерією підприємства, яка сплачує податки – метод _____.

Вилучення податку після отримання доходу власником – _____.

_____ стягнення податків передбачає наявність реєстру, який містить перелік типових об'єктів і встановлену середню прибутковість об'єкту оподаткування. Прикладом стягнення податку за цим методом є стягнення податку на землю.

Завдання 5.4

Необхідно: прослідкувавши логічний зв'язок між наведеними нижче термінами, визначити, яку суму податків метеки сплачували б у наш час.

Дані для виконання: У Стародавній Греції за право проживати в Афінах і займатися ремеслом і торгівлею метеки* сплачували особливий подушний податок – метекіон. Він становив 12 драхм з чоловіка і 6 драхм з жінки.

Драхма (грецьк. “дарик”) – це 1) персидська золота монета; 2) грецька срібна монета, яка за вартістю приблизно відповідала римському динарію. Відомо, що в епоху Нового завіту один динарій складав звичайний денний заробіток солдата або робітника-підрядника. Середньоденна заробітна плата працівника у наш час становить 11 грн.

Завдання 5.5

Необхідно:

- ✓ визначити, які з наведених податків є державними, а які – місцевими;
- ✓ відповідь оформити у вигляді таблиці.

Державні податки	Місцеві податки

* Метеки – іноземні переселенці у давньогрецьких містах, які займалися переважно ремеслами і торгівлею; були політично безправні.

Дані для виконання:

а) збір за видачу ордера на квартиру; б) плата за землю; в) збір за участь в бігах на іподромі; д) податок на додану вартість; е) збір за паркування автотранспорту; є) ринковий збір; ж) збір з власників собак; з) збір за забруднення навколишнього природного середовища; и) збір за право проведення кіно- і телезімонок; і) збір за право використання місцевої символіки; ї) курортний збір; й) збір на обов'язкове державне пенсійне страхування; к) податок на доходи фізичних осіб.

Завдання 5.6

Необхідно: охарактеризувати наведені податки за елементами; відповідь оформити у вигляді таблиці.

<i>Вид податку</i>	<i>Суб'єкт податку</i>	<i>Об'єкт податку</i>	<i>Одиниця оподаткування</i>	<i>Джерело оподаткування</i>
непрямий	юр. та фіз. особи	продаж товарів (послуг)	додана вартість	договірна вартість
непрямий	юр. та фіз. особи	реалізація підакцизних товарів (продукції)	Градус	дохід платника акцизу
місцевий	суб'єкти підприємницької діяльності, їх філіали, відділення, представництва та інші відокремлені підрозділи, постійні представництва нерезидентів та фізичні особи — замовники реклами (рекламодавці) або виробники і поширювачі реклами, якщо вони є рекламодавцями	<ul style="list-style-type: none"> • вартість виготовлення і розміщення реклами у ЗМІ; • час показу реклами в кінотеатрах, відеосалонах та в інших закладах; • плата за кожний з носіїв зовнішньої та внутрішньої реклами і реклами транспорту, пакувальних матеріалах 	Хвилини та квадратні метри	<ul style="list-style-type: none"> • вартості виготовлення і розміщення реклами у ЗМІ; • неоподатковуваний мінімум доходів громадян за 1 хв показу реклами в кінотеатрах, відеосалонах та інших закладах; • неоподатковуваний мінімум доходів громадян щомісяця за 1 м² носія реклами; • неоподатковуваний мінімум доходів громадян щомісяця з кожних 100 одиниць носіїв реклами;
державний	Юр.особи	обсяги та види забруднюючих речовин, які викидаються в повітря,	в залежності від класу небезпечності та гранично допустимої концентрації забруднюючих речовин, орієнтовно безпечного рівня	

		воду, землю	впливу сполук, рівня небезпечності відходів та їх категорії	
державний	власники земельних ділянок, долей, паїв і землекористувачі	земельні ділянки (власні або в користуванні); власні земельні ділі (паї)	Квадратний метр	нормативна грошова оцінка ділянок, враховуючи коефіцієнт індексації або площа ділянок, для яких не проведена нормативна грошова оцінка
місцевий	фізичні та юридичні особи	легкові автомобілі, з року випуску яких минуло не більше п'яти років (включно) та середньоринкова вартість яких становить понад 750 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня (1,03 млн грн) – у 2015 році транспортний податок сплачували власники автомобілів, які використовувалися до 5 років та мали об'єм циліндрів двигуна понад 3 тис. куб. см.	Вік автомобіля та його вартість	

Дані для виконання: ПДВ; акциз; податок з реклами; екологічний податок; податок на землю; транспортний податок.

Контрольні питання

1. Що таке податки? Навести приклади.
2. Назвати та охарактеризувати функції податків.
3. Назвати основні елементи системи оподаткування та охарактеризувати їх.

4. Чим відрізняються суб'єкти оподаткування від суб'єктів податкових правовідносин?

6. За якими ознаками класифікують податки?

7. Назвати та охарактеризувати основні види податків.

8. Які існують методи стягнення податків?

9. Що таке державний бюджет України?

Рекомендована література

ТЕМА 6. АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

План практичного заняття:

- 6.1. Основні поняття та роль економічного аналізу.
- 6.2. Історія та перспективи розвитку економічного аналізу.
- 6.3. Мета, завдання та основні категорії економічного аналізу.
- 6.4. Зв'язок економічного аналізу з іншими науковими дисциплінами.

Навчальні завдання:

ТЕСТИ

1. Аналіз – це:

- а) розкладання цілого на частини;
- б) рух думки від загального до одиничного;
- в) моделювання предметів та явищ;
- г) об'єднання елементів на вищому рівні.

2. За просторовою ознакою аналіз буває:

- а) комплексний і тематичний;
- б) періодичний і одноразовий;
- в) економічний і фінансовий;
- г) зовнішній та внутрішній.

3. Що не є предметом аналізу:

- а) господарська діяльність підприємства;
- б) господарські процеси;
- в) науковість;
- г) явища.

4. Показники економічного аналізу бувають:

- а) зовнішні, якісні, кількісні, приховані;
- б) внутрішні, кількісні, неоднорідні;
- в) якісні, кількісні, планові, звітні;
- г) узагальнюючі, внутрішні, зовнішні.

5. Об'єкт економічного аналізу – це:

- а) господарське законодавство;
- б) економічні категорії;
- в) економічна служба підприємства;
- г) обсяг виробництва продукції.

6. Розрізняють наступні види економічного аналізу за часом дослідження:

- а) наступний;
- б) ретроспективний;
- в) структурний;
- г) оперативний;
- д) стратегічний.

7. Об'єктами дослідження економічного аналізу виступають:

- а) фінансова діяльність підприємства;
- б) підприємства, організації;
- в) фінансово-господарська діяльність підприємства (організації);
- г) ринкове середовище та його вплив на діяльність окремого підприємства;

д) взаємодія банків та підприємств в процесі фінансово-господарської діяльності;

8. Аналіз виступає у діалектичній суперечливій єдності з методом:

а) індукції;

б) дедукції;

в) синтезу;

г) наукової абстракції.

9. Під предметом економічного аналізу розуміють:

а) причинно-наслідкові зв'язки економічних процесів діяльності підприємств;

б) системне комплексне вивчення, вимірювання та узагальнення впливу факторів на результати діяльності підприємства;

в) власний варіант відповіді.

10. Сукупним об'єктом економічного аналізу є:

а) господарські процеси та явища;

б) суб'єкти господарювання;

в) господарська діяльність підприємства;

г) власний варіант відповіді.

11. Ретроспективний аналіз проводиться:

а) до моменту здійснення господарських операцій;

б) після здійснення господарських операцій;

в) власний варіант відповіді.

12. Оперативний аналіз здійснюється:

а) перед прийняттям рішення про здійснення господарських операцій;

б) після виконання господарських операцій;

в) за декілька попередніх звітних періодів;

г) власний варіант відповіді.

13. За суб'єктами (користувачами) аналізу можна виділити:

а) міжгосподарський аналіз;

б) зовнішній аналіз;

в) суцільний аналіз;

г) внутрішній аналіз.

14. Термін “аналіз” походить від грецького слова “analysis”, що в перекладі означає:

а) розкладання об'єкту, що вивчається, на частини, на властиві цьому об'єкту складові;

б) поєднання окремих складових явища або предмета, виявлення зв'язків і залежностей між окремими частинами;

в) власний варіант відповіді.

15. З точки зору управління, аналіз кожної господарської операції:

а) передуює її здійсненню;

б) проводиться після її здійснення;

в) власний варіант відповіді.

16. Аналіз виступає у діалектичній суперечливій єдності з методом:

а) індукції;

б) дедукції;

в) синтезу;

г) наукової абстракції.

17. До об'єктів економічного аналізу належать:

а) економічні результати діяльності господарюючого суб'єкта;

б) суб'єкти господарювання;

в) способи та прийоми обробки аналітичних даних;

г) власний варіант відповіді.

18. Спосіб умовиводу від часткових фактів, положень до загальних висновків називається:

- а) дедукція;
- б) аналіз;
- в) індукція;
- г) елімінування;
- д) деталізація.

19. Спосіб міркувань від загальних положень до часткових висновків — це:

- а) дедукція;
- б) індукція;
- в) аналіз;
- г) узагальнення;
- д) синтез.

20. До внутрішніх користувачів економічного аналізу належить:

- а) власники контрольних пакетів акцій;
- б) внутрішні аудитори;
- в) управлінський персонал;
- г) конкуренти;
- д) незалежні аналітики.

ВПРАВИ

Завдання 6.1

Необхідно: вибрати відповідне визначення для кожного наведеного терміну.

Дані для виконання:

<i>Термін</i>	<i>Визначення</i>
__ (1) Учет	А. Является связующим звеном между учетом и принятием управленческих решений
__ (2) Анализ	Б. Составление целостной картины из отдельных элементов
__ (3) Экономический анализ	В. Совокупность способов и методов воздействия на объект управления с целью его приведения к нормативному состоянию
__ (4) Управленческие решения	Ж. Обеспечивает постоянный сбор, систематизацию и обобщение данных, необходимых для управления производством и контроля за ходом выполнения планов и производственных процессов
__ (5) Синтез	Д. Проводится до осуществления хозяйственных операций и необходим для обоснования управленческих решений и плановых заданий для прогнозирования будущих результатов
__ (6) Внешний финансовый анализ	Е. Основа для выявления источников проблем в использовании факторов производства
__ (7) Предварительный экономический анализ	Є. Составная часть финансового учета, обслуживающего внешних пользователей информации о предприятии
__ (8) Социально-экономический анализ	Г. Оценка и прогнозирование финансового состояния субъектов хозяйствования
__ (9) Экономико-статистический анализ	З. Изучает взаимосвязь социальных и экономических процессов
__ (10) Аудиторский (бухгалтерский) анализ	И. Изучение массовых общественных явлений на разных уровнях

Завдання 6.2

Имеются данные о заработной плате на предприятии

№ цеха	2010 год		2011 год	
	Средняя з/плата 1 рабочего за месяц (грн.)	Среднее списочное число рабочих (чел.)	Средняя з/плата 1 рабочего за месяц (грн.)	Фонд з/платы (тыс. грн.)
	X	F	X	M
1	4500	100	4700	376,0
2	4800	150	5200	624,0

Необходимо:

- определить среднемесячную заработную плату рабочего за каждый год;
- рассчитать изменения среднемесячной заработной платы (в сумме и в процентах).

Завдання 6.3

Имеются следующие данные о реализации товаров на рынке:

Наименование товара	Единицы измерения	Цены единицы товара, грн.		Количество проданных товаров, ед.	
		II кв.	III кв.	II кв.	III кв.
		P_0	P_i	q_0	q_i
Картофель	кг	60	70	2200	2300
Молоко	л	120	150	500	520
Яблоки	кг	500	450	830	840

Необходимо:

1. Определить индивидуальные индексы цен и физического объема продукции.
2. Определить общий индекс цен.
3. Определить общий индекс физического объема товарооборота.
4. Исчислить сумму экономии, полученную населением от снижения цен.

Завдання 6.4

Привести объем производства в сопоставимый вид с учетом показателя качества продукции и определить абсолютное и относительное изменение фактического объема производства продукции по сравнению с плановым на основании данных таблицы:

Показатель	Базисный год	Отчетный год
Объем производства, тонны	5000	5300
Показатель качества, %	15	13
Показатель качества стандартный, %	14	14

Завдання 6.5

Заполнить таблицу и провести краткий сравнительный анализ.

Определить изменение объема реализации за счет факторов, указанных в таблице.

Сделать выводы.

тыс. грн.

Показатель	план	факт	Отклонения	
			абсолютные	относительные
Запасы готовой продукции на начало периода	3 850	3 670		

Выпуск продукции	21 200	21 430		
Прочие поступления	0	220		
Запасы готовой продукции на конец периода	4 860	4 780		
Объем реализации				

Завдання 6.6

Рассчитать влияние структурных сдвигов на объем товарной продукции в стоимостном выражении на основании данных таблицы:

Изделие	Цена по плану, грн.	Выпуск продукции, шт.		Удельный вес, %		Изменение уд.веса (+, -)	Выполнение плана, %
		план	факт	план	факт		
А	700	18 286	18 371				
Б	350	12 857	12 486				
В	750	5 200	5 600				
Итого							

Завдання 6.7

					1	Е													
					2	К													
						3	О												
					4	Н													
		5				О													
			6			М													
				7		І													
8						Ч													
						9	Н												
		10					И												
11							Й												
							12	А											
							13	Н											
							14	А											
				15			Л												
					16		І												
							17	З											

По горизонталі

1. Сприяння підвищенню ефективності роботи підприємств та підрозділів, подальшому їх розвитку і удосконаленню економічної діяльності.
2. Фактори, які пов'язані з кількісним приростом результативного показника.
3. Фактори, які впливають на результати діяльності підприємства.
4. Комплексне вивчення роботи підприємства.
5. Фактори, які істотно не впливають на діяльність підприємства.
6. Нейтралізація всіх одночасно діючих факторів, крім одного, вплив якого вивчається.

7. Фактори, які не залежать від діяльності підприємства.
8. Фактори, які діють в умовах лише однієї галузі економіки або підприємства.
9. Фактори, які залежать від діяльності підприємства.
10. Додаткові невичерпані можливості покращення діяльності підприємства.
11. Один з методів елімінування.
12. Об'єктивна оцінка роботи підприємства і його підрозділів – це ..... аналізу.
13. Фактори, які характеризують ступінь зусилля інтенсивності праці в процесі виробництва.
14. Причина, яка впливає на певний результат.
15. Фактори, які вимірюють кількісні характеристики явищ.
16. Фактори, які визначають певні ознаки показників.
17. Фактори, які діють в масштабах всієї економіки.

Контрольні питання

1. Розкрити зміст економічного аналізу.
2. Вказати завдання, що постають перед економічним аналізом.
3. Розкрити визначальні риси економічного аналізу.
4. Вказати, яке місце і роль аналізу в системі управління підприємством.
5. Охарактеризувати предмет та об'єкти економічного аналізу.
6. Пояснити, хто відноситься до суб'єктів економічного аналізу.
7. Назвати та пояснити принципи економічного аналізу.
8. Назвати ознаки, що покладені в основу класифікації економічного аналізу.
9. Охарактеризувати види економічного аналізу за наступною схемою: завдання, зміст, організація.
10. Розкрити зв'язок економічного аналізу з іншими дисциплінами.

Рекомендована література

1. Баканов М. И., Мельник М. В., Шеремет А. Д. Теория экономического анализа. М.: Финансы и статистика, 2007.
2. Войтоловский Н. В., Калинина А. П., Мазурова И. И. Экономический анализ: Основы теории. Комплексный анализ. М.: Высшее образование, 2011.
3. Гинзбург А. И. Экономический анализ: учебник. СПб.: Питер, 2008.
4. Кадыров Ф. Н. Общие понятия о финансовом анализе // Менеджер здравоохранения. - 2008. - № 5. - С. 45-52.
5. Качковский С. В. Содержание и задачи экономического планирования и анализа деятельности предприятия // Экономист. - 2012. - № 4. - С. 29-34.
6. Климова Н. В. Экономический анализ : теория, задачи, тесты, деловые игры : учебное пособие для студентов высших учебных заведений. – М. : Вузовский учебник , 2011. – 282 с.
7. Ковалев В. В., Волкова О. Н. Анализ хозяйственной деятельности предприятия. М.: Велби; Проспект, 2008.
8. Когденко В. Г. Экономический анализ: учебное пособие. М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2009.
9. Пласкова Н. С. Экономический анализ: учебник. М.: Эксмо, 2010.
10. Савицкая Г. В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия: учебник. М.: Инфра-М, 2008.
11. Чалдаева Л. А. Экономика предприятия : учебник. – М. : Юрайт , 2011. - 348 с.

ТЕМА 7. КАР'ЄРНИЙ РОЗВИТОК І ПРОЦЕС ПОШУКУ РОБОТИ

План практичного заняття:

- 7.1. Процес кар'єрного розвитку. Кроки та етапи пошуку роботи.
- 7.2. Кроки самооцінки. Проведення повної самооцінки.
- 7.3. Поняття бухгалтерського аутсорсингу й види бухгалтерських послуг
- 7.4. Тенденції розвитку ринку бухгалтерських послуг

Навчальні завдання:

ТЕСТИ

1. *Что представляет собой бухгалтерский аутсорсинг ?*

- а) передачу функций на договорных началах ведение бухгалтерского учета организации, оказывающей услуги по ведению бухгалтерского учета и отчетности на сторону;
- б) передача на контрактных условиях некоторых внутренних функций предприятия на сторону;
- в) передача на контрактных условиях некоторых внутренних функций индивидуальному предпринимателю;

2. *Если штатным расписанием организации предусмотрена бухгалтерская служба, либо должность главного бухгалтера, возможно отнесение расходов по аутсорсингу в состав затрат, учитываемых при налогообложении:*

- а) да, возможно;
- б) возможно, но частично;
- в) не возможно.

3. *Выберите подходящее определение термину аутсорсинг:*

- а) аутсорсинг – работа выполняемая для компании людьми, которые не принадлежат к числу ее постоянных служащих;
- б) аутсорсинг – это заимствование денежных средств у других организаций;
- в) аутсорсинг – аренда основных средств.

4. *Исключите лишний критерии классификации аутсорсинговых услуг:*

- а) по роли передаваемых функций;
- б) по масштабу бизнеса;
- в) по полноте передачи функций;
- г) по степени государственного регулирования.

5. *Выделите достоинства аутсорсинга (3 правильных ответа):*

- а) фокусирование на основном виде деятельности;
- б) потеря контроля над переданными функциями;
- в) ограничение возможности для обучения и роста своих специалистов;
- г) доступ к новейшим технологиям;
- д) снижение рисков за счет коллективных инвестиций.

6. *Аутсорсинг можно подразделить на полный и частичный, согласно следующему критерию классификации:*

- а) по отношению к национальному и внешнему рынку аутсорсинговых услуг;
- б) по полноте передачи функций;
- в) по отношению к собственности;
- г) по роли передаваемых функций.

ВПРАВИ

Завдання 7.1

Деловая игра "В мире профессий"

Задание 1

Каждая команда придумывает на букву алфавита профессию и показывает её особенности другим группам (пантомимой, жестами, мимикой). Остальные команды должны отгадать название профессии.

Задание 2

Студенты получают карточки с названиями профессий, которые они должны разбить на группы.

- 1 – «Самые модные профессии».
- 2 – «Профессии, которые почти или совсем исчезли».(забытые)
- 3 – «Профессии, которые всегда нужны».
- 4 – «Самые отважные профессии».
- 5 – «Появились только в XX веке»

Названия профессий: автогонщик, автослесарь, белошвейка, бондарь, бухгалтер, веб-дизайнер, водитель, военный, врач, горноспасатель, городской, дворник, животновод, журналист, земледелец, камердинер, каскадер, ключник, конюх, космонавт, крановщик, купец, кучер, лётчик, летчик-испытатель, менеджер, моряк-подводник, нефтяник, парикмахер, пекарь, пластический хирург, повар, пожарный, полицейский, почтмейстер, прачка, президент, программист, программист оператор ЭВМ, пряжа, сапер, секретарь – референт, слесарь-водопроводчик, спикер, строитель, стряпчий, телеведущий, топ-модель, тракторист - машинист широкого профиля, трубочист, учитель, фонарщик, шахтер, шорник, эколог, экономист, электромонтёр, эмбриолог, юрист, ямщик.

Задание 3. «Вопросы»

1. Назовите орудие труда, используемое в работе музыканта, сталевара, врача.
2. Кто из царей знал 14 ремесел? Назовите имя царя и несколько ремесел, которыми он владел.
3. Кто был профессионалом: в литературе и медицине?
4. Кем бы могли работать в наши дни:
Волк из сказки «Волк и семеро козлят»
Красная Шапочка
Герой мультфильма «Каникулы в Простоквашино» кот Матроскин
5. Представители этой профессии говорят: «Работа у нас такая — доставлять людям радость». В одной пословице эта профессия сравнивается с профессией врача. Назовите эту профессию и пословицу.

«Моя профессия на ваш взгляд может показаться легкой, но от нее зависит работа целого коллектива. Эта профессия требует постоянного движения и крепких нервов. Не всегда меня знают в лицо, так как чаще встречаются с моей спиной. Назовите мою профессию».

Задание 4.

Необходимо закончить следующие предложения:

1. Люди работают ради...
2. Настоящий труд – это...
3. При выборе профессии люди часто не учитывают...
4. В любом профессиональном труде самое важное...
5. Счастье – это...

Задание 5.

Используя три геометрические фигуры – треугольник, круг, квадрат, нарисуйте человечка, состоящего из 10 элементов. Должны быть использованы все три вида фигур. Качество рисунка не имеет значения. Если нарисованы лишние элементы – их надо зачеркнуть, если их не хватает – дорисовать недостающие. Время выполнения – 30 с.

Теперь подсчитайте количество треугольников. А теперь посмотрите ключ к тесту на слайде.

Завдання 7.2

Экспресс диагностика уровня самооценки личности

Инструкция. Отвечая на вопросы, указывайте, насколько часты для вас перечисленные ниже состояния: очень часто, часто, иногда, редко, никогда.

Опросник методики экспресс диагностики самооценки.

1. Мне хочется, чтобы мои друзья подбадривали меня.
2. Я чувствую свою ответственность по работе.
3. Я беспокоюсь о своем будущем.
4. Многие меня ненавидят.
5. Я обладаю меньшей инициативой, нежели другие.
6. Я беспокоюсь за свое психическое состояние.
7. Я боюсь выглядеть глупцом.
8. Внешний вид других куда лучше, чем мой.
9. Я боюсь выступить с речью перед незнакомыми людьми.
10. Я допускаю ошибки в своей жизни.
11. Как жаль, что я не умею говорить как следует с людьми.
12. Как жаль, что мне не хватает уверенности в себе.
13. Мне бы хотелось, чтобы мои действия одобрялись другими.
14. Я слишком скромн.
15. Моя жизнь бесполезна.
16. Многие неправильного мнения обо мне.
17. Мне не с кем поделиться своими мыслями.
18. Люди ждут от меня очень многого.
19. Люди не особенно интересуются моими достижениями.
20. Я часто смущаюсь.
21. Я чувствую, что многие люди не понимают меня.
22. Я не чувствую себя в безопасности.
23. Я часто волнуюсь и понапрасну.
24. Я чувствую себя неловко, когда вхожу в комнату, где уже сидят люди.
25. Я чувствую себя скованным.
26. Я чувствую, что люди говорят обо мне за моей спиной.
27. Я уверен, что люди все в жизни принимают легче, чем я.
28. Мне кажется, что со мной должна случиться какая-нибудь неприятность.
29. Меня волнует мысль о том, как люди относятся ко мне.
30. Как жаль, что я не так общителен.
31. В спорах я высказываюсь только тогда, когда уверен в своей правоте.
32. Я думаю о том, чего ждет от меня общественность.

Завдання 7.3

Самооценка: Психологический тест на определение уровня самооценки.

Узнайте, какая у вас самооценка (адекватная, завышенная или низкая)

1. Как часто вас терзают мысли, что вам не следовало говорить или делать что-то?

- а) очень часто — 1 балл;
- б) иногда — 3 балла.

2. Если вы общаетесь с блестящим и остроумным человеком, вы:

- а) постараетесь победить его в остроумии — 5 баллов;
- б) не будете ввязываться в соревнование, а отдадите ему должное и выйдете из разговора — 1 балл.

3. Выберите одно из мнений, наиболее вам близкое:

- а) то, что многим кажется везением, на самом деле, результат упорного труда — 5 баллов;
- б) успехи зачастую зависят от счастливого стечения обстоятельств — 1 балл;
- в) в сложной ситуации главное — не упорство или везение, а человек, который сможет одобрить или утешить — 3 балла.

4. Вам показали шарж или пародию на вас. Вы:

- а) рассмеетесь и обрадуетесь тому, что в вас есть что-то оригинальное — 3 балла;
- б) тоже попытаетесь найти что-то смешное в вашем партнере и высмеять его — 4 балла;
- в) обидитесь, но не подадите вида — 1 балл.

5. Вы всегда спешите, вам не хватает времени или вы беретесь за выполнение заданий, превышающих возможности одного человека?

- а) да — 1 балл;
- б) нет — 5 баллов;
- в) не знаю — 3 балла.

6. Вы выбираете духи в подарок подруге. Купите:

- а) духи, которые нравятся вам — 5 баллов;
- б) духи, которым, как вы думаете, будет рада подруга, хотя вам лично они не нравятся — 3 балла;
- в) духи, которые рекламировали в недавней телепередаче.

7. Вы любите представлять себе различные ситуации, в которых вы ведете себя совершенно иначе, чем в жизни?

- а) да — 1 балл;
- б) нет — 5 баллов;
- в) не знаю — 3 балла.

8. Задевает ли вас, когда ваши коллеги (особенно молодые) добиваются большего успеха, чем вы?

- а) да — 1 балл;
- б) нет — 5 баллов;
- в) иногда — 3 балла.

9. Доставляет ли вам удовольствие возражать кому-либо?

- а) да — 5 баллов;
- б) нет — 1 балл;
- в) не знаю — 3 балла.

10. Закройте глаза и попытайтесь представить себе 3 цвета:

- а) голубой — 1 балл;
- б) желтый — 3 балла;
- в) красный — 5 баллов.

Завдання 7.4

Небольшой компании, предоставляющей услуги, объем первичных бухгалтерских документов незначителен, требуется бухгалтер с хорошей квалификацией, но невысокой оплатой труда. Плюс оборудование рабочего места, подписка на специализированную литературу и справочные информационные базы, бухгалтерская автоматизированная программа

Завдання 7.5

В компании, которая имеет довольно большой объем первичных документов, необходимо присутствие 2-х бухгалтерских специалистов – бухгалтера на первичку и главного бухгалтера. Проблема состоит в постоянно меняющемся главном бухгалтере, не мотивированном достойной оплатой труда. Что целесообразнее в данной ситуации? Взять в штат главбуха или передать эту функцию сторонней организации?

Завдання 7.6

Крупной холдинговой структуре, состоящей из нескольких предприятий с разным видом деятельности необходимо снизить расходы на ведение бухгалтерского учета (в том числе избавиться от дублирующих функций), оптимизировать систему бухгалтерского и налогового учета и улучшить его качество, оптимизировать управленческие действия в случае реорганизационных изменений, сосредоточить усилия высшего менеджмента на основной деятельности.

Завдання 7.7

В крупном производственном предприятии с большой финансово-бухгалтерской службой проблема заключается в постоянном профессиональном несоответствии бухгалтерских работников поставленным задачам. Бухгалтерский и налоговый учет не оптимизирован, в итоге компания имеет большие налоговые риски и издержки. Необходимо оптимизировать работы бухгалтерско-финансовой службы.

Контрольні питання

1. Опишите цели карьерного роста.
2. Назовите виды карьеры.
3. Укажите этапы и правила поиска работы.
4. Понятие и особенности аутсорсинга.
5. Виды аутсорсинговых услуг, их необходимость и целесообразность.
6. Роль аутсорсинга в современной экономике.
7. Достоинства и недостатки аутсорсинга.
8. Матричный подход к оценке целесообразности использования аутсорсинга.
9. Основные причины перехода на аутсорсинг.

Рекомендована література

1. Белецкий М. Менеджмент. Деловая карьера / М. Белецкий. – Мн.: Вища школа, 2001. – 302 с.
2. Зеер Э.Ф. Психология профессионального развития: учеб, пособие для студ. высш. учеб, заведений. - 2-е изд., стер. - М.: Издательский центр Академия, 2007. 240 с.
3. Клементс С., Доннеллан М Аутсорсинг бизнес-процессов. Пер.с англ. – М.: Вершина, 2006.

4. Комаров Е. Управление карьерой / Е. Комаров // Управление персоналом. – 1999. – № 1. - С. 37-42.
5. Лень В. С., Нехай В. А. Облік і аудит. Вступ до фаху: Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 256 с.
6. Лукашевич Н. Деловая карьера как проблема менеджмента / Н. Лукашевич // Персонал. – 1998. – №1. – С. 46–53.
7. Моисеева Н.М., Малютина О.М., Москвина И.А. Аутсорсинг в развитии делового партнерства. М: Финансы и статистики, 2010.